



วารสาร

ส่งเสริม การเกษตร



ประเด็นท้าทาย

ขับเคลื่อนงานส่งเสริมการเกษตร
ปี 2567 ของกรมส่งเสริมการเกษตร

- ▶ **เกษตรรู้สู่ภัยพิบัติ** 6 ทางเลือกในการปรับตัวของเกษตรกรต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
- ▶ **เกษตร Next Gen Smart Farmer Model** ผู้ขับเคลื่อนพัฒนาเพิ่มมูลค่ามังคุดเพื่ออนาคตที่ยั่งยืนของมังคุดชุมพร
- ▶ **เกษตรพันธุ์ดี** แนะนำต้นพันธุ์มันสำปะหลัง 3 สายพันธุ์แกร่งต้านทานโรคใบด่างมันสำปะหลัง พร้อมเร่งขยายก่อนพันธุ์ดีสู่เกษตรกรทั่วประเทศ

16
22
30

ตลาดเกษตรกร
ออนไลน์.com
เพียงคุณสั่ง เราพร้อมส่ง
เกษตรกรจริงจัง ทุกสิ่งปลอดภัย

อย่าลืม!!!
นึกถึงสินค้าเกษตร คุณภาพดี

นึกถึง เว็บไซต์ www.ตลาดเกษตรกรออนไลน์.com

ตลาดเกษตรกรออนไลน์.com



ตลาดเกษตรกร
ออนไลน์.com
เพียงคุณสั่ง เราพร้อมส่ง

ติดตามข่าวสารความเคลื่อนไหว และองค์ความรู้ด้านการเกษตร
กรมส่งเสริมการเกษตร ผ่านช่องทางต่าง ๆ ได้ที่

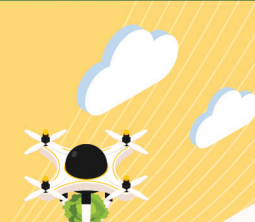
กรมส่งเสริมการเกษตร

เกษตรมาแล้ว

เกษตรมาแล้ว

ศูนย์ข่าวกรมส่งเสริมการเกษตร
<http://doae-news.doae.go.th>

สถานีวิทยุกระจายเสียงเพื่อการเกษตร
 คลื่น AM 1386 KHz.
www.am1386.com



ห้องสมุดกรมส่งเสริมการเกษตร
<https://library.doae.go.th>

วารสารส่งเสริมการเกษตร ปีที่ 57 • ฉบับที่ 314 • มกราคม - กุมภาพันธ์ 2567 • ISSN : 1685-8050

วัตถุประสงค์:

เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการเกษตรและเป็นสื่อกลางในการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ รวมทั้งอุดมการณ์ในการทำงานเพื่อเกษตรกรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรทุกระดับ

ที่ปรึกษา :

นายพีรพันธ์ คอทอง	อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร
นางอัญชลี สุวจิตตานนท์	รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร ด้านบริหาร
นายรพีทัศน์ อุ่นจิตตพันธ์	รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร ด้านส่งเสริมการผลิต
นายครองศักดิ์ สงรักษา	รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร ด้านถ่ายทอดเทคโนโลยี
นายภูษ อดตมะเวทิน	รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร ด้านพัฒนาเกษตรกร
นางอมรทิพย์ ภิรมย์บุรณ์	ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี

บรรณาธิการ :

ผู้ช่วยบรรณาธิการ :
 นายวรรณวิทย์ เฉลยผล
 นางสาวสมิทธิณี ขาวศรี

กองบรรณาธิการ :

นายสุรนนท์ หล้าริ้ว
 นายพศุคมพงษ์ ชัยวงศ์
 นายณัฐพิสิษฐ์ จารุงศ์
 นางสาวสรุภา เทียงสุข
 นางสาวชนกชนม์ ชิมงาม

จัดทำโดย :

กลุ่มพัฒนาสื่อส่งเสริมการเกษตร
 สำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี
 กรมส่งเสริมการเกษตร
 โทรศัพท์ : 0 2579 9546
 E-mail : agrimedia1.3@gmail.com

พิมพ์ที่ :

ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด

อ่านวารสารส่งเสริมการเกษตร ฉบับ e-Book ได้ที่นี่



02

Smart DOAE

ลดความเสี่ยงในการปฏิบัติงาน
บริหารพืชและทรัพยากรอย่างถูกต้อง

04

เกษตรต่างแดน

กรอบความร่วมมือ MELA
(The Mekong Extension Learning Alliance)

06

เกษตรมูลค่าสูง

“กล้วยหอมทองปทุม”
สินค้า GI จากแปลงใหญ่กล้วยหอมทอง ตำบลพรตน์

08

เกษตร Digital

การยกระดับความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์
ตอนที่ 2 (ตอนจบ)

11

เรื่องจากปก

7 ประเด็นท้าทาย ขับเคลื่อนงานส่งเสริมการเกษตร
ปี 2567 ของกรมส่งเสริมการเกษตร

16

เกษตรรู้สู้ภัยพิบัติ

6 ทางเลือกในการปรับตัวของเกษตรกร
ต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

18

เกษตรรอบทิศ

ศพก.อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง ต้นแบบการใช้
“ก้อนนพคุณ” ในการผลิตพืชเพื่อเพิ่มปริมาณ
และพัฒนาคุณภาพผลผลิต

20

ชายคา DOAE

22

เกษตร Next Gen

Smart Farmer Model ผู้ขับเคลื่อนพัฒนา
เพิ่มมูลค่ามังคุด เพื่ออนาคตที่ยั่งยืนของมังคุดชุมพूर

25

เกษตรตำบล คนปลูกคน

ณัฐพรพัฒนา สุภานันท์ สำนักงานเกษตรอำเภอแม่ลาน้อย
จังหวัดแม่ฮ่องสอน สูดยอดเกษตรตำบลต้นแบบ
จากโครงการผลิตสื่อและขยายผลเกษตรตำบลต้นแบบ
“เกษตรสายดอย เรียนรู้ ปรับเปลี่ยน สูความยั่งยืน”

28

สาระเกษตร

การส่งเสริมและพัฒนากลุ่มยุวเกษตรกร
ในโรงเรียนเกษตรศาสตร์อนุสรณ์

30

เกษตรพันธุ์ดี

แนะนำต้นพันธุ์มันสำปะหลัง 3 สายพันธุ์แกร่ง
ต้านทานโรคใบด่างมันสำปะหลัง พร้อมเร่งขยาย
ท่อนพันธุ์ดีสู่เกษตรกรทั่วประเทศ

ในปกหลัง

Update สื่อเกษตร

สัมมนาชวนชมสื่อ “มันสำปะหลัง”

บอกกล่าวเล่าสืบ

สวัสดิ์ปีใหม่ 2567 ต้อนรับปีมังกรทอง ปีเก่าผ่านไปปีใหม่ก้าวเข้ามา ขอให้ปีนี้เป็นปีที่ดี
สำหรับทุกท่าน นอกจากนี้ยังมีสิ่งดี ๆ ที่กรมส่งเสริมการเกษตรมอบให้เป็นของขวัญปีใหม่แก่เกษตรกร
และประชาชนในห้วงเดือนธันวาคม 2566 – มกราคม 2567 ที่ผ่านมานั้น มีสถิติข้อมูลที่น่าสนใจ
จะนำมาเล่าสู่กันฟัง จากข้อมูลกลุ่มส่งเสริมธุรกิจเกษตร สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร
รายงานผลการดำเนินการกิจกรรมเสริมพลังปีใหม่ จำหน่ายสินค้าราคาพิเศษ สินค้าเกษตร
คุณภาพให้แก่ประชาชนผ่านช่องทางต่างๆ (ส่งสุขปีใหม่ส่งความหวังโยมบอสนค้าปลอดภัยจากใจ
เกษตรกรสู่ผู้บริโภค (Happy Health Well Heart)) ผ่านเว็บไซต์ www.ตลาดเกษตรกรออนไลน์.com
ภายใต้โครงการส่งความสุขปีใหม่มอบให้เกษตรกร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ประจำปี
พ.ศ. 2567 ซึ่งกรมส่งเสริมการเกษตรได้ร่วมโดยการจัดโปรโมชั่น ประชาสัมพันธ์สินค้าเกษตร
คุณภาพพรีเมียม สินค้าราคาพิเศษจากเกษตรกรตัวจริง เป็นการสร้างการรับรู้ให้แก่ผู้บริโภค
ได้เข้ามาเลือกซื้อสินค้าเป็นของขวัญเนื่องในเทศกาลปีใหม่ สรุปผลการดำเนินงานกิจกรรม
เสริมพลังปีใหม่ฯ ผ่านเว็บไซต์ตลาดเกษตรกรออนไลน์.com ระหว่างวันที่ 12 ธันวาคม 2566 - 31
มกราคม 2567 (D - Day 12:12 Big Sale) ดังนี้

1. เกษตรกรเข้าร่วมจัดโปรโมชั่นสินค้าคุณภาพพรีเมียม ราคาพิเศษ จำนวน 210 ราย
สินค้ารวมจำนวน 220 รายการ ประกอบด้วย สินค้าลดราคา ซื้อสินค้าพร้อมรับของแถม
บริการจัดส่งฟรี หรือลดค่าขนส่ง และบริการจัดกระเช้าของขวัญปีใหม่ และบริการพิมพ์การ์ด
ส่งพร้อมสินค้า โดยได้รับการสนับสนุนส่วนลดค่าบริการจัดส่งสินค้าจากบริษัท ไปรษณีย์ไทย
จำกัด และบริษัท เคอร์รี่เอ็กซ์เพรส (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) เพิ่มเติมอีกด้วย
2. มียอดผู้เข้าชมเว็บไซต์ตลาดเกษตรกรออนไลน์.com ในช่วงเวลาดังกล่าว จำนวน
541,091 ครั้ง
3. มูลค่าการจำหน่ายสินค้า รวมทั้งสิ้น 78,842,808 บาท
4. สินค้าที่ร่วมโปรโมชันที่มียอดการจำหน่ายสูงสุด จำนวน 3 ลำดับแรก
 - ▶ กระเช้าข้าวไรซ์เบอร์รี่/ข้าวแตนสมุนไพร จังหวัดขอนแก่น มูลค่าการจำหน่าย
จำนวน 2,385,900 บาท
 - ▶ กาแฟถั่วลิสง 3 in 1 จังหวัดชุมพร มูลค่าการจำหน่าย จำนวน 2,339,790 บาท
 - ▶ โคนแดนซ์ ไซยา คอฟฟี่ ซุปเปอร์ เซรั่ม จังหวัดชุมพร มูลค่าการจำหน่าย
จำนวน 2,095,236 บาท
5. ผลการประเมินการดำเนินงานกิจกรรมเสริมพลังปีใหม่ฯ
 - ▶ ประชาชนที่เข้าร่วมกิจกรรมเสริมพลังปีใหม่ฯ มีระดับความพึงพอใจในกิจกรรม
มากถึงร้อยละ 91 และปานกลางร้อยละ 9
 - ▶ เกษตรกรที่เข้าร่วมกิจกรรมเสริมพลังปีใหม่ฯ มีระดับความพึงพอใจในกิจกรรม
มากถึงร้อยละ 70.4 ปานกลางร้อยละ 22.2 และน้อยร้อยละ 7.4

การจัดกิจกรรมดังกล่าว นอกจากจะเป็นการประชาสัมพันธ์สินค้าในเว็บไซต์
www.ตลาดเกษตรกรออนไลน์.com ว่าเป็นสินค้าของเกษตรกรที่มีคุณภาพ มาตรฐาน
มีอัตลักษณ์ ให้เป็นที่รู้จักและยอมรับของผู้บริโภคมากขึ้น ยังเป็นเวทีให้เกษตรกรได้เรียนรู้
สร้างความเข้าใจในการจัดกิจกรรมโปรโมชันต่าง ๆ มากขึ้น เพื่อส่งเสริมการขาย ตลอดจน
เกษตรกรสามารถยกระดับการพัฒนาสินค้าและการบริหารจัดการธุรกิจเกษตร มีความพร้อม
เป็นผู้ประกอบการมากขึ้น

ที่น่าสนใจนั้นคือยอดขายสะสมบนเว็บไซต์ ตั้งแต่วันเปิดตัววันที่ 27 เมษายน 2563
ถึงปัจจุบัน (ข้อมูล ณ เดือนกุมภาพันธ์ 2567) ยอดขายทะลุกว่า 1,000 ล้านบาทแล้ว !!
จำนวนเข้าชมเว็บไซต์สะสม กว่า 7 ล้านครั้ง มีเกษตรกรเป็นสมาชิกกว่า 1,800 ราย
ทั้งนี้ เกษตรกรหรือองค์กรเกษตรกรใดสนใจสมัครเข้าร่วม สามารถดูรายละเอียดและสมัคร
เป็นสมาชิกเพื่อร่วมโปรโมทสินค้าได้ฟรีที่เว็บไซต์ www.ตลาดเกษตรกรออนไลน์.com



เรียบเรียง : กลุ่มพัฒนาสื่อส่งเสริมการเกษตร สำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี
ข้อมูล : กลุ่มตรวจสอบภายใน กรมส่งเสริมการเกษตร



ลดความเสี่ยงในการปฏิบัติงาน บริหารพัสดุและทรัพย์สินอย่างถูกต้อง

ลักษณะของงานการตรวจสอบภายใน ของกลุ่มตรวจสอบภายในกรมส่งเสริมการเกษตร เป็นงานให้ความเชื่อมั่นและให้คำปรึกษาอย่างเที่ยงธรรมและเป็นอิสระ เพื่อเพิ่มคุณค่าและปรับปรุงการปฏิบัติงานของหน่วยงานภายใต้สังกัดกรมส่งเสริมการเกษตรให้ดีขึ้น และช่วยให้บรรลุถึงเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ด้วยการประเมินและปรับปรุงประสิทธิภาพของกระบวนการบริหารความเสี่ยง การควบคุมและการกำกับดูแลอย่างเป็นระบบ โดยถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์กระทรวงการคลังว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการตรวจสอบภายในสำหรับหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2559 และหลักเกณฑ์การประเมินการประกันและการปรับปรุงคุณภาพงานตรวจสอบภายในภาครัฐ

คำนิยาม

“พัสดุ” หมายความว่า สินค้า งานบริการ งานก่อสร้าง งานจ้างที่ปรึกษาและงานจ้างออกแบบ หรือควบคุมงานก่อสร้าง รวมทั้งการดำเนินการอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

“สินค้า” หมายความว่า วัสดุ ครุภัณฑ์ ที่ดิน สิ่งปลูกสร้าง และทรัพย์สินอื่นใด รวมทั้งงานบริการที่รวมอยู่ในสินค้านั้นด้วยแต่มูลค่าของงานบริการต้องไม่สูงกว่ามูลค่าสินค้านั้น

“การบริหารพัสดุ” หมายความว่า การเก็บการบันทึกการเบิกจ่าย การยืม การตรวจสอบ การบำรุงรักษา และการจำหน่ายพัสดุ

ที่มา : พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560

ข้อพึงระวัง

ในเรื่องการบริหารพัสดุและทรัพย์สิน

จากผลการประเมินการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน พบว่า การปฏิบัติงานของหน่วยรับตรวจมีระดับความเสี่ยงสูง อาจส่งผลให้ส่วนราชการเสียหาย โดยเฉพาะการบริหารพัสดุและทรัพย์สิน ดังนั้น เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการป้องกัน ลดความเสี่ยงในการปฏิบัติงาน เป็นแนวทางในการจัดวางระบบควบคุมภายใน บริหารความเสี่ยง และปฏิบัติงานให้สอดคล้องตามกฎหมาย ระเบียบ แนวทางปฏิบัติ และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง จึงขอยกตัวอย่างข้อพึงระวังในเรื่องการบริหารพัสดุและทรัพย์สิน ดังนี้

กฎหมาย ระเบียบ แนวทางและหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง

- ▶ พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 มาตรา 112 และมาตรา 113
- ▶ ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ข้อ 203
- ▶ คู่มือการตรวจสอบพัสดุประจำปีและการจำหน่ายพัสดุ ของกรมส่งเสริมการเกษตร เดือนกุมภาพันธ์ 2565

ข้อพึงระวังในการตรวจสอบพัสดุประจำปี

1. ไม่ได้แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบพัสดุประจำปี
2. แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ (พัสดุ) เป็นคณะกรรมการ
3. แต่งตั้งคณะกรรมการฯ หลังเดือนสุดท้ายก่อนสิ้นปีงบประมาณ
4. คณะกรรมการฯ ไม่ได้ดำเนินการตรวจสอบพัสดุจริง
5. ผลการรายงานพัสดุประจำปีไม่ตรงกับข้อเท็จจริง
6. เสนอรายงานผลการตรวจสอบต่อผู้แต่งตั้งล่าช้า และจัดส่งรายงานผลการตรวจสอบพัสดุให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ครบถ้วน

ข้อปฏิบัติในการตรวจสอบพัสดุประจำปี

1. แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบพัสดุประจำปีภายในเดือนกันยายน
2. คณะกรรมการฯ ต้องไม่ใช่เจ้าหน้าที่ (พัสดุ) หัวหน้าเจ้าหน้าที่ (พัสดุ)
3. คณะกรรมการฯ ควรตรวจสอบพัสดุจริง เริ่มตรวจสอบในวันเปิดทำการวันแรกของปีงบประมาณ เป็นต้นไป
4. รายงานผลการตรวจพัสดุดตามความเป็นจริงถูกต้อง ครบถ้วน
5. เสนอรายงานภายใน 30 วันทำการ นับแต่วันเริ่มดำเนินการตรวจสอบพัสดุ
6. รายงานผลการตรวจสอบเสนอ หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ สำเนา รายงานไปยังสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน สำเนารายงานไปยังหน่วยงานต้นสังกัด





ข้อพึงระวังในการควบคุมและดูแลทรัพย์สิน

1. ไม่มีการจัดทำทะเบียนคุมครุภัณฑ์ของหน่วยงาน หรือถ้ากรณีจัดทำทะเบียนคุมครุภัณฑ์ แต่ไม่ได้แยกประเภทชนิดของครุภัณฑ์ เช่น ครุภัณฑ์สำนักงาน ครุภัณฑ์การเกษตร ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์ เป็นต้น และไม่ได้ระบุรายการที่สำคัญ เช่น ประเภทชื่อหรือชนิดครุภัณฑ์ ชื่อส่วนราชการ หน่วยงาน วิธีการได้มา เลขที่เอกสาร และใช้ประจำที่ เป็นต้น
2. ข้อมูลรายการสินทรัพย์ (ไม่รวมอาคารสถานที่) ระหว่างในระบบ GFMS ทะเบียนสินทรัพย์ และรายงานพัสดุคงเหลือไม่ตรงกัน โดยไม่มีการสอบทานให้เป็นข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน
3. ครุภัณฑ์บางรายการไม่มีการพ่น/เขียนรหัสครุภัณฑ์ที่ตัวครุภัณฑ์
4. ไม่มีการจัดทำรายละเอียด/ประวัติการซ่อมบำรุงรักษาทรัพย์สิน
5. ครุภัณฑ์ไม่ได้ถูกจัดเก็บไว้ในสถานที่ปลอดภัยและไม่ได้ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อหน่วยงานของรัฐ
6. ไม่พบครุภัณฑ์ ซึ่งเป็นครุภัณฑ์ที่ยังไม่ได้จำหน่าย

6 เหตุผลที่ควรจำหน่ายพัสดุที่ชำรุดเสื่อมสภาพ ไม่จำเป็นต้องใช้งาน

- 1) ลดความเสี่ยงที่พัสดุสูญหาย
- 2) ลดภาระในการดูแลรักษา
- 3) ไม่ต้องเสียสถานที่เก็บรักษา/ค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษา
- 4) มีโอกาสจัดหาพัสดุมาทดแทน
- 5) นำเงินส่งเป็นรายได้แผ่นดิน
- 6) กรณีหมดความจำเป็นยังโอนให้หน่วยงานที่จำเป็นได้ใช้งาน

กฎหมาย ระเบียบ แนวทางและหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง

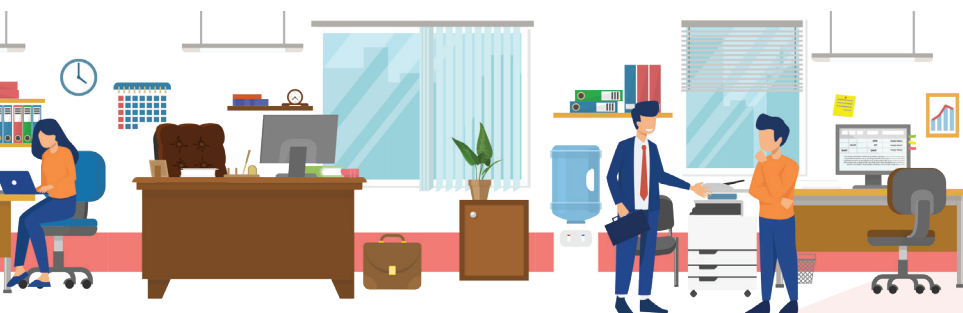
- ▶ พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 หมวด 13 การบริหารพัสดุ มาตรา 112 และมาตรา 113
- ▶ ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ข้อ 213 ข้อ 215 ข้อ 216 ข้อ 218 และข้อ 219
- ▶ คู่มือการตรวจสอบพัสดุประจำปีและการจำหน่ายพัสดุของกรมส่งเสริมการเกษตร เดือนกุมภาพันธ์ 2565

กฎหมาย ระเบียบ แนวทางและหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง

- ▶ พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 มาตรา 112 113
- ▶ ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ข้อ 203
- ▶ คู่มือการใช้งานระบบทะเบียนสินทรัพย์ การโอนครุภัณฑ์ เดือนมกราคม 2557
- ▶ คู่มือการใช้งานระบบทะเบียนสินทรัพย์ การจำหน่ายครุภัณฑ์หรือรถยนต์สำหรับส่วนกลาง/เขต/ศูนย์ เดือนมกราคม 2557 ❖



สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติม
กลุ่มตรวจสอบภายใน กรมส่งเสริมการเกษตร
โทรศัพท์ 0 2561 4875





กรอบความร่วมมือ MELA (The Mekong Extension Learning Alliance)

แม่น้ำโขง มีต้นกำเนิดมาจากที่ราบสูงทิเบตในบริเวณตอนเหนือของเขตปกครองตนเองทิเบตและบริเวณมณฑลชงไห่ของสาธารณรัฐประชาชนจีน ไหลผ่านภูเขากะลาและที่ราบสูงผ่านมณฑลยูนนานเข้าสู่สาธารณรัฐประชาชนลาว สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา และราชอาณาจักรไทยบริเวณ "สามเหลี่ยมทองคำ" ที่อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ไหลเป็นเส้นแบ่งเขตระหว่างประเทศไทยและสปป.ลาว ผ่านไปถึงจังหวัดอุบลราชธานี แล้วไหลเข้าสู่ สปป.ลาว และราชอาณาจักรกัมพูชา ก่อนไหลลงสู่ทะเลจีนใต้ที่สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม รวมความยาวทั้งสิ้น 4,880 กิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่รับน้ำในลุ่มน้ำ 795,000 ตารางกิโลเมตร หรือ 496,875 ล้านไร่ ด้วยเส้นทางที่ไหลผ่านประเทศต่าง ๆ ถึง 5 ประเทศ ทำให้แม่น้ำโขงเป็นสายธารที่หล่อเลี้ยงผู้คนนับล้านชีวิตที่ดำรงชีพของผู้คนสองฟากฝั่ง รวมถึงปัจจัยทางทรัพยากรอื่น ๆ ที่เกี่ยวพันหมุนเวียนเป็นระบบนิเวศที่สมบูรณ์ที่สุดแห่งหนึ่งของโลก จึงทำให้เกิดความร่วมมือในด้านต่าง ๆ ของกลุ่มประเทศสมาชิกของลุ่มน้ำโขง และมีสถาบันต่าง ๆ ได้เข้ามาสนับสนุนให้เกิดกรอบการพัฒนาประเทศในภูมิภาคนี้

ความเป็นมาของกรอบความร่วมมือ Mela (The Mekong Extension Learning Alliance)

กรอบความร่วมมือ Mela หรือ The Mekong Extension Learning Alliance เป็นหนึ่งในความร่วมมือที่เกิดขึ้นระหว่างประเทศในลุ่มน้ำโขง ซึ่งได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 โดยมีประเทศสมาชิก ได้แก่ ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ราชอาณาจักรไทย และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม เป็นกรอบความร่วมมือเพื่อสร้างเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เผยแพร่ผลงาน และพัฒนาภาคีเครือข่ายการเรียนรู้งานส่งเสริมการเกษตรและพัฒนาชนบทระหว่างประเทศในลุ่มน้ำโขงและภูมิภาคอื่น ๆ และประเทศสมาชิกยังได้ร่วมกันจัดทำ The Mela Charter เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ หน้าที่ และการดำเนินงานต่าง ๆ ของกรอบความร่วมมือ โดยมี Coordination Committee จำนวน 7 คน ซึ่งเป็นผู้แทนจากประเทศสมาชิกประเทศละ 1 คน และผู้แทนจากกลุ่มหรือสถาบันผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งกำหนดให้มีการจัดการประชุมสัมมนาภาคีเครือข่ายการเรียนรู้งานส่งเสริมการเกษตรเป็นประจำทุกปี โดยมีประเทศสมาชิกต่าง ๆ เวียนกันเป็นเจ้าภาพในการจัดประชุม และในช่วงปี พ.ศ. 2558 - 2562 ได้มีการจัดประชุมทั้งหมด 5 ครั้ง ดังนี้

การประชุม	Theme	ช่วงเวลา	ประเทศ
Inaugural Meeting	Working mechanism and Charter discussion	26 - 28 สิงหาคม 2558	เมืองเวียงจันทน์ สปป.ลาว
The 2 nd MELA Meeting	Woman and Youth participation in Agriculture	22 - 24 มิถุนายน 2559	เมืองย่างกุ้ง ประเทศเมียนมา
The 3 rd MELA Meeting	Innovation and future of youth in agriculture	30 ตุลาคม - 1 พฤศจิกายน 2560	เมืองเสียมราฐ ประเทศกัมพูชา
The 4 th MELA Meeting	Young Farmer and Green Agriculture	20 - 24 สิงหาคม 2561	กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย
The 5 th MELA Meeting	Smart Farmer and Climate Smart Agriculture	10 - 14 กันยายน 2562	เมืองดานัง ประเทศเวียดนาม



การได้เป็นเจ้าของของประเทศไทย

การจัดประชุมแต่ละครั้งจะมีกิจกรรมให้สมาชิกแต่ละประเทศได้นำเสนอผลงานด้านการเกษตร การจัดนิทรรศการเผยแพร่ผลงาน และการศึกษาดูงาน ทั้งนี้ผู้เข้าร่วมประชุมจากแต่ละประเทศ ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติจากภาครัฐและภาคเอกชน เกษตรกร องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร องค์กรระหว่างประเทศ เป็นต้น สำหรับประเทศไทย กรมส่งเสริมการเกษตรเป็นหน่วยงานภาครัฐ และมูลนิธิการศึกษาไทย ซึ่งเป็นองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร ได้เข้าร่วมกรอบความร่วมมือ Mela และในปี 2561 ประเทศไทยได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมสัมมนาภาคีเครือข่ายฯ ครั้งที่ 4 ภายใต้ Theme “Young Farmer and Green Agriculture” ระหว่างวันที่ 20 - 24 สิงหาคม 2561 ณ กรุงเทพมหานคร ซึ่งในขณะนั้นมีนางสาวสุรางค์ศรี วาเพชร ผู้อำนวยการกลุ่มภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมด้านการเกษตร กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร เป็นประธาน Coordinator Committee และเป็นผู้ดำเนินการจัดประชุมดังกล่าว

งานส่งเสริมการเกษตรต้นแบบ

จากการดำเนินงานตามกรอบความร่วมมือ Mela ที่ผ่านมา ประเทศไทยได้ส่งผู้แทนเข้าร่วมกิจกรรมของการประชุมภาคีเครือข่ายมาโดยตลอด และได้เผยแพร่ผลการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรของประเทศไทยภายใต้ระบบส่งเสริมการเกษตร หรือ T&V System โดยมีเครื่องมือในการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรหลายรูปแบบ อาทิ คลินิกเกษตรเคลื่อนที่ ศูนย์เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) การจัดงาน Field Day การดำเนินงานภายใต้ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เป็นต้น ซึ่งผลจากการดำเนินงานดังกล่าวทำให้ประเทศสมาชิกได้รู้จักระบบส่งเสริมการเกษตรของประเทศไทย รวมทั้งได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้งานส่งเสริม

การเกษตรกับประเทศสมาชิกต่าง ๆ ซึ่งประเทศไทยมีต้นแบบงานส่งเสริมการเกษตรที่ดี มีประสิทธิภาพ เป็นที่ยอมรับของประเทศในกลุ่มน้ำโขง ทำให้ประเทศสมาชิกหลายประเทศได้นำรูปแบบกิจกรรมภายใต้ระบบส่งเสริมการเกษตรของประเทศไทยไปปรับใช้ในงานส่งเสริมการเกษตรของตนเอง นอกจากนี้ ประเทศไทยยังได้จัดการศึกษาดูงานในเรื่องของแปลงเรียนรู้เกษตรอัจฉริยะให้แก่ประเทศสมาชิก เพื่อเป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของภาคีเครือข่าย Mela และ ยังทำให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของประเทศไทยได้มีโอกาสเพิ่มพูนทักษะในการนำเสนอผลการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตร และพัฒนาศักยภาพของของไทยในการจัดการประชุมถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการเกษตรในระดับนานาชาติได้

การประชุม The Mekong Extension Learning Alliance (Mela) ณ Lao Plaza Hotel กรุงเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

อย่างไรก็ตามในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโควิด - 19 ประเทศสมาชิกกลุ่มน้ำโขงต่างได้รับผลกระทบแทบทั้งสิ้น จึงจัดการประชุมสัมมนาภาคีเครือข่าย Mela ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2563 เป็นต้นมา จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2566 ได้มีการจัดประชุม The Mekong Extension Learning Alliance (Mela) consultation workshop เมื่อวันที่ 20 - 23 กันยายน 2566 ณ Lao Plaza Hotel กรุงเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นการประชุมหารือของผู้ประสานงานกรอบความร่วมมือของประเทศสมาชิก โดยประเทศไทยมีผู้แทนจากกรมส่งเสริมการเกษตร (กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร และกองแผนงาน) และผู้แทนจากมูลนิธิการศึกษาไทยเข้าร่วมประชุมในครั้งนี้ โดยประเทศสมาชิกได้ร่วมกันทบทวน The Mela Charter ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่งมีแนวโน้มทางการเกษตรที่เปลี่ยนแปลงไปทั้งในโลกและในระดับภูมิภาคกลุ่มน้ำโขง โดยได้กำหนดประเด็นส่งเสริมการเกษตรภายใต้กรอบความร่วมมือ Mela ดังนี้

- 1) Climate change มอบหมายให้ประเทศเวียดนามดำเนินการ
- 2) Digital Technologies มอบหมายให้ประเทศเมียนมาดำเนินการ
- 3) Agroecology (นิเวศเกษตร) มอบหมายให้ประเทศไทยดำเนินการ

โดยให้แต่ละประเทศจัดทำแผนปฏิบัติการในการแบ่งปันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้แก่ประเทศสมาชิกอื่น ๆ ในประเด็นดังกล่าวในการจัดประชุมสัมมนาภาคีเครือข่าย Mela ครั้งที่ 6 ณ ประเทศเวียดนาม ในปี พ.ศ. 2567 ❀





เกษตรมูลค่าสูง

เรียบเรียง : กลุ่มพัฒนาสื่อส่งเสริมการเกษตร สำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี
ข้อมูล - ภาพ : สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร



“กล้วยหอมทองปทุม” สินค้า GI จากแปลงใหญ่กล้วยหอมทอง ตำบลนพรัตน์

กล้วยหอมทอง เป็นพืชที่มีความสำคัญของจังหวัดปทุมธานีชนิดหนึ่ง และเป็นพืชเศรษฐกิจหลักของอำเภอหนองเสือ โดยอำเภอหนองเสื้อมีพื้นที่ปลูกกล้วยหอมทองรวม 8,585 ไร่ เฉพาะในตำบลนพรัตน์มีพื้นที่ปลูกทั้งหมด 3,183 ไร่ (ข้อมูลเดือนธันวาคม 2565) การปลูกกล้วยหอมทองจะประสบปัญหาต่อเนื่องในเรื่องของราคาผลผลิตตกต่ำในช่วงที่ผลผลิตออกสู่ตลาดมาก และคุณภาพผลผลิตไม่ได้มาตรฐาน พร้อมทั้งสินค้าส่วนใหญ่จะจำหน่ายแต่ในรูปของผลผลิตสดอย่างเดียว ยังไม่มีการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อื่น และที่ตำบลนพรัตน์จะประสบปัญหาเรื่องของวาทภัย ซึ่งเป็นภัยธรรมชาติที่ไม่สามารถควบคุมได้ จะสร้างความเสียหายให้บ้านเรือนประชาชนและพืชผลทางการเกษตร โดยเฉพาะกล้วยหอมทองจำนวนมากในเกือบทุกปี ช่วงเดือนมีนาคมถึงเดือนมิถุนายน



แปลงใหญ่กล้วยหอมทอง

แปลงใหญ่กล้วยหอมทอง ตำบลนพรัตน์ อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี



นายนุกล นามปราศรัย ประธาน



สอบถามความต้องการเกษตรกร



แปลงเรียนรู้นิวาโนด

สำนักงานเกษตรจังหวัดปทุมธานี โดยสำนักงานเกษตรอำเภอหนองเสือ ได้เห็นถึงปัญหาดังกล่าว จึงหาวิธีการที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวข้างต้นให้เกษตรกรผู้ปลูกกล้วยหอม ประกอบกับมีนโยบายส่งเสริมการเกษตร ในรูปแบบแปลงใหญ่ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงได้ประสานและสอบถามความต้องการของเกษตรกร ในตำบลนพรัตน์ ให้เข้ารับฟังการดำเนินการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบแปลงใหญ่ และให้เกษตรกรที่รับฟังแล้ว มีความประสงค์เข้าร่วมสมัครเข้าร่วมกลุ่ม โดยใช้ชื่อว่า **แปลงใหญ่กล้วยหอมทองตำบลนพรัตน์** โดยผ่านการเห็นชอบขอจัดตั้งจากคณะกรรมการขับเคลื่อนงานนโยบายสำคัญและการแก้ปัญหาภาคเกษตรระดับอำเภอ (OT) ซึ่งได้รับการอนุมัติจัดตั้งจากคณะกรรมการอำนวยการขับเคลื่อนงานนโยบายสำคัญและการแก้ปัญหาภาคเกษตรระดับจังหวัด (COO) ในปีงบประมาณ 2564

แปลงใหญ่กล้วยหอมทองตำบลนพรัตน์ ตั้งอยู่เลขที่ 111 หมู่ที่ 2 ตำบลนพรัตน์ อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี โทรศัพท์หมายเลข 08 9764 9680 มีนายนุกล นามปราศรัย เป็นประธาน มีจำนวนสมาชิก 23 ราย พื้นที่ปลูก 800 ไร่ ซึ่งแปลงใหญ่กล้วยหอมทองตำบลนพรัตน์ยังได้รับการจัดตั้งเป็นศูนย์เครือข่ายศูนย์เรียนรู้ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ประเภท ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ผล โดยได้ร่วมกับสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วว.) สำนักงานเกษตรอำเภอหนองเสือ สำนักงานเกษตรจังหวัดปทุมธานี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สถานีพัฒนาที่ดินจังหวัดปทุมธานี จัดทำแปลงเรียนรู้การผลิต กล้วยเดี่ยวเพื่อลดผลกระทบจากวาทภัย ซึ่งได้รับการตอบรับจากเกษตรกรในกลุ่มแปลงใหญ่และเกษตรกรทั่วไปเป็นอย่างมาก รวมทั้งจัดทำแปลงเรียนรู้การปลูกข้าวโพดหลังการเก็บเกี่ยวผลผลิตกล้วยหอมทอง เพื่อปรับปรุงบำรุงดิน และสามารถรายได้ให้แก่เกษตรกรจากการจำหน่ายผลผลิตข้าวโพดอีกด้วย มีเกษตรกรในกลุ่มปฏิบัติตามเป็นจำนวนมาก

การพัฒนา 5 ด้านของแปลงใหญ่กล้วยหอมทอง



ได้รับสนับสนุนทั้งผลิตสารชีวภัณฑ์แบบน้ำ



การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

การลดต้นทุนการผลิต

ในปี พ.ศ. 2564 - จนถึงปัจจุบัน เกษตรกรสมาชิกแปลงใหญ่ทุกราวย ได้รับการตรวจวิเคราะห์ดิน จากสถานีพัฒนาที่ดิน ปทุมธานี ส่งผลให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตได้ โดยการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ใช้ปุ๋ยเคมี ร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ และผลิตปุ๋ยชีวภาพใช้เอง อีกทั้งยังมีการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอกร่วมด้วย จึงทำให้ช่วยลดปริมาณการใช้ปุ๋ยเคมีและช่วยลดต้นทุนจากการซื้อปุ๋ยเคมีลงได้ รวมทั้งนำชีวภัณฑ์มาใช้เพื่อลดต้นทุนการผลิตในการใช้สารเคมีลดลง

การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต

อำเภอหนองเสือเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมและมีศักยภาพในการผลิตกล้วยหอมทองเป็นอย่างมาก เนื่องจากกล้วยหอมทองปทุม มีลักษณะลูกใหญ่แต่ไม่ยาวมาก ปลายมน เนื้อผล คุณภาพดี ขนาดเป็นที่ต้องการของตลาด เนื่องจากปลูกในพื้นที่ที่มีอุณหภูมิที่เหมาะสม (อุณหภูมิเฉลี่ย 28-30 องศาเซลเซียส) ปลูกในพื้นที่ดินเหนียว ยกเป็นร่องสวน ซึ่งดินเหนียวเป็นดินที่สะสมธาตุอาหารได้ดีที่สุด ประกอบกับการยกเป็นร่องสวน ทำให้ดินระบายอากาศได้ดี ทำให้กล้วยเจริญเติบโตได้เป็นอย่างดี และรดน้ำด้วยระบบเรื่อรดโดยมีน้ำอยู่ในร่องสวนตลอดทำให้กล้วยไม่เกิดอาการขาดน้ำ นอกจากนี้ยังมีการไถดินขึ้นมาไว้บนแปลง ปีละ 2 ครั้ง ทำให้ยังมีความอุดมสมบูรณ์ของดินมากขึ้นอีก จึงทำให้กล้วยหอมทองปทุมคุณภาพดี เป็นเอกลักษณ์ในแบบฉบับกล้วยหอมทองแบบร่องสวน ต่างจาก



แปลงกล้วยหอมทอง

กล้วยหอมทองในจังหวัดอื่น ซึ่งเกษตรกรมีการดูแลรักษาตั้งแต่การเตรียมพื้นที่ปลูก เลือกต้นพันธุ์คุณภาพ และวิธีการต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ทำให้กลุ่มมีผลผลิตกล้วยหอมทองเพิ่มขึ้นจาก 3,000 กิโลกรัมต่อไร่ เป็น 5,000 กิโลกรัมต่อไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 40 นอกจากนี้ สมาชิกยังมีแนวคิดในการจัดการกล้วยหอมทองทั้งระบบให้ครบวงจร ได้แก่ การทำกล้วยหอมทองให้ได้คุณภาพ การแปรรูปกล้วยหอมทอง

การพัฒนาคุณภาพผลผลิต

ได้ดำเนินกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพผลผลิต และผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่ได้จากกล้วยหอมทอง โดยสมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่ได้รับการรับรองมาตรฐานการผลิต GAP จำนวน 13 ราย พื้นที่ 542 ไร่ สมาชิกได้รับการรับรองมาตรฐานสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ GI “กล้วยหอมทองปทุม” จำนวน 21 ราย พื้นที่ 1,203 ไร่ และในปี พ.ศ. 2567 กลุ่มมีแผนพัฒนาให้เกษตรกรในกลุ่มแปลงใหญ่ ได้รับการรับรองมาตรฐานร้อยละ 100 ของจำนวนสมาชิก

การแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า

มีการแปรรูปกล้วยเพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่าด้วย เช่น กล้วยหอมทอดกรอบ เค้กกล้วยหอม กล้วยอบ คุกกี้กล้วยหอม ซึ่งเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่สามารถสร้างรายได้จากผลผลิตที่ไม่ได้ขนาดตามที่ตลาดต้องการ และสินค้าที่กำลังเป็นที่นิยมของลูกค้าในขณะนี้ คือ กล้วยหอมทองกรอบ ที่รู้จักกันในนาม “หอมนอกกรอบ” ด้วยรสชาติที่หอมอร่อย พร้อมทั้งได้รับการพัฒนาและสนับสนุนเรื่องบรรจุภัณฑ์จากสำนักงานเกษตรจังหวัดปทุมธานี จึงทำให้สินค้ายิ่งเป็นที่นิยมขึ้นไปอีก ปัจจุบันได้มีการพัฒนาให้มีรสชาติที่หลากหลาย คือ รสดั้งเดิม รสหวาน และรสชาวนคริมน เพื่อตอบโจทย์ผู้บริโภคทุกเพศทุกวัยอีกด้วย

การตลาดและประชาสัมพันธ์

จากการที่สมาชิกมีการผลิตกล้วยหอมทองตามมาตรฐานเกษตรที่ดีที่เหมาะสม (GAP) และมาตรฐานสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ GI “กล้วยหอมทองปทุม” ทำให้ได้นำผลผลิตไปจำหน่ายในตลาดจริงใจ ภายในศูนย์การค้าเซ็นทรัล จำหน่ายให้กับผู้ประกอบการเพื่อส่งเข้า 7-11 และมีการจำหน่ายสินค้านอกพื้นที่ โดยร่วมกับกับเครือข่ายที่ขายสินค้าเกษตรชนิดอื่นทั้งในตลาดที่จังหวัดได้จัดขึ้น และตลาดตามงานต่าง ๆ ที่หน่วยงานราชการและเอกชนจัดขึ้น เมื่อกลุ่มแปลงใหญ่กล้วยหอมทองตำบลนพรัตน์ มีผลผลิตที่ได้คุณภาพ จึงได้รับคัดเลือกให้จำหน่ายผลผลิตผ่านทาง www.ตลาดเกษตรออนไลน์.com ของกรมส่งเสริมการเกษตร นอกจากนี้ กลุ่มแปลงใหญ่ยังได้มีการประชาสัมพันธ์จำหน่ายสินค้าทั้งผลผลิตสด สินค้าแปรรูป รวมทั้งเปิดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรผ่านช่องทางเฟซบุ๊กแฟนเพจ Somrit Farm - สวนสัมฤทธิ์ อีกด้วย ❀



ผลผลิตกล้วยหอมทองและรับรองมาตรฐานการผลิต GAP





เรียบเรียง : อนงค์นาฏ ศรีรัตนาศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
ข้อมูล : วรุฒิ อ้อยหวาน ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร



การยกระดับ ความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ ตอนที่ 2 (ตอนจบ)

จากบทความการยกระดับความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ตอนที่ 1 กล่าวถึงการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ พ.ศ. 2562 ในด้านนโยบายและกรอบแนวทางการปฏิบัติด้านความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ไปแล้ว ตอนที่ 2 ซึ่งเป็นตอนจบนี้จะกล่าวถึงขั้นตอนการปฏิบัติตามกรอบแนวทางการปฏิบัติด้านความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ของกรมส่งเสริมการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ

การควบคุมข้อมูลที่ไหลผ่านเข้า-ออกบนระบบเครือข่าย (Network Traffic)

ด้วยระบบควบคุมทราฟฟิกเครือข่ายเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ที่สามารถระบุความเสี่ยงของภัยคุกคาม ป้องกันความเสี่ยง ตรวจสอบและเฝ้าระวังสามารถเผชิญเหตุการณ์ภัยคุกคามในทุกระดับ เพื่อสร้างความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ให้กับการดำเนินงานขับเคลื่อนไปสู่การให้บริการดิจิทัลได้อย่างมั่นคงปลอดภัย มีองค์ประกอบของระบบ ดังนี้

1. Next Generation Firewall (NGFW)

คือ อุปกรณ์ Firewall ที่มีเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) ที่นำมาใช้ตรวจจับภัยคุกคามขั้นสูงที่ไม่สามารถตรวจพบได้ด้วยอุปกรณ์ทั่วไปเพื่อจัดการกับภัยคุกคามไซเบอร์ ด้วยโมเดลการเรียนรู้ของเครื่องและอัลกอริทึมของ AI สามารถป้องกันภัยคุกคามขั้นสูงแบบ Advanced Persistent Threat (APT) การป้องกันภัยจากช่องโหว่และความเสี่ยงของภัยคุกคามที่ไม่เคยค้นพบมาก่อน (Zero-day) โดยหลังจากการนำระบบดังกล่าวมาใช้ทำให้ตรวจพบเหตุการณ์โจมตีในระบบเครือข่ายของกรมส่งเสริมการเกษตร

2. Web Application Firewall (WAF)

เทคโนโลยี Web Application Firewall (WAF) ใช้จัดการความมั่นคงปลอดภัยสำหรับการให้บริการเว็บไซต์ เว็บแอปพลิเคชัน หรือเว็บ API โดยเฉพาะ ซึ่งจะสามารถป้องกันการเขียนโปรแกรมคำสั่งฐานข้อมูลที่ไม่ปลอดภัย (SQL Injection) การป้องกันการเปลี่ยนแปลงหน้าเว็บด้วยเทคนิคการขโมย Session (Cross site scripting) การป้องกันข้อผิดพลาดในการตรวจสอบสิทธิ์การเข้าถึงที่ไม่ปลอดภัย (Insecure Direct Object References) การป้องกันการตั้งค่าที่ผิดพลาดบนโปรแกรมเว็บเซิร์ฟเวอร์ (Security misconfiguration) ป้องกันการเข้าถึงระดับของสิทธิ์ที่ผิดพลาด (Missing Function Level Access Control) ป้องกันการเขียนโปรแกรมปลอมแปลงสิทธิ์ (Cross site request forgery) การป้องกันการเปลี่ยนเส้นทางไปยังเว็บไซต์อันตราย (Unvalidated Redirects and Forwards Unvalidated) และที่สำคัญสามารถป้องกันภัยคุกคามตามมาตรฐานสำคัญในการป้องกันด้านเว็บไซต์โดยเฉพาะ และครอบคลุมการป้องกันภัยคุกคามไซเบอร์เว็บไซต์ตามเอกสารมาตรฐานสิ่งที่ต้องคำนึงและให้ความสำคัญในความเสี่ยงด้านความมั่นคงปลอดภัยของเว็บ (OWASP Top 10) สำหรับผู้พัฒนาระบบเว็บไซต์



“

ศูนย์ SOC สนับสนุนการตรวจสอบ และแก้ไขปัญหาของเจ้าหน้าที่รักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ ซึ่งสามารถระบุสถานะของภัยคุกคาม ตอบสนองได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น

”



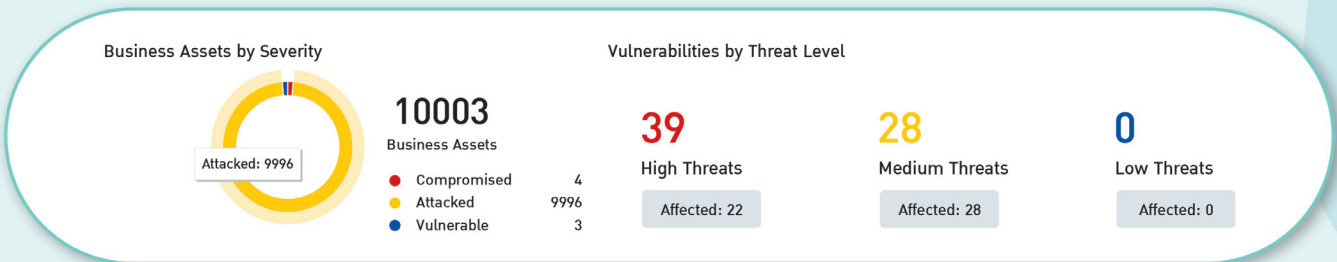
3. Security Operation Center (SOC)

ระบบการเฝ้าระวังแบบ Security Operation Center หรือศูนย์ SOC สนับสนุนการตรวจสอบ และแก้ไขปัญหาของเจ้าหน้าที่รักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ ซึ่งสามารถระบุสถานะของภัยคุกคาม ตอบสนองได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น พร้อมแนวทางและวิธีการแก้ไขต่อภัยคุกคามที่ตรวจพบ อาทิ

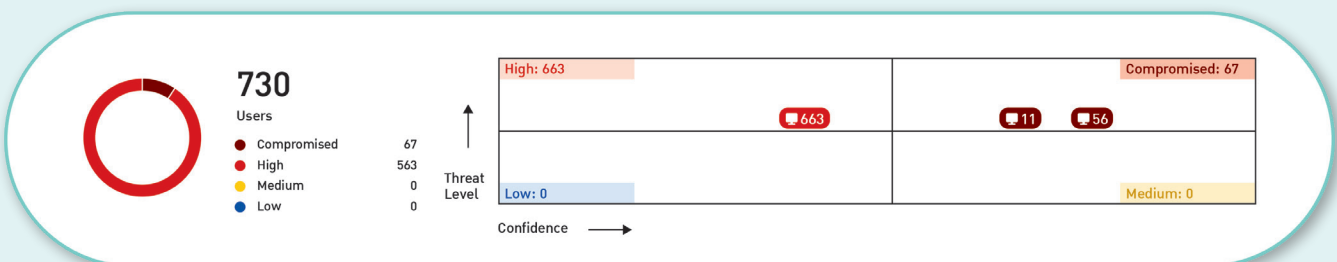
1) การปฏิบัติการด้านความมั่นคงปลอดภัยอย่างเป็นขั้นตอน ประกอบด้วย การประเมินความเสี่ยง (Access Risk) การป้องกันจากการประเมิน ความเสี่ยง (Protected) การตรวจติดตามและวิเคราะห์ (Monitor/Analysis) และประเด็นภัยคุกคามที่ตรวจพบและรอพิจารณา (Pending Issues)



2) การตรวจสอบอุปกรณ์ให้บริการ (Business Asset Security) ผ่านเว็บไซต์ โดเมน หรือหมายเลขไอพี วิเคราะห์ข้อมูลที่วิ่งไหลเข้าออก ภายในระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ทำให้ทราบสถานะภัยคุกคาม (Compromised, Attacked, Vulnerable) และระดับความรุนแรงของภัยคุกคามที่ได้ (High, Medium, Low)



3) การตรวจสอบผู้ใช้งาน (User Security by Severity) เป็นการตรวจจับภัยคุกคามที่เกิดขึ้นบนเครื่อง ลูกข่ายและระดับความรุนแรงที่ตรวจพบ (Compromised, High, Medium, Low)



“

บุคลากรทุกท่านควรมีความตระหนักรู้
ถึงแนวทางและวิธีการป้องกันตัวเอง
เพื่อความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูล
และสารสนเทศของกรมส่งเสริมการเกษตร
และตัวท่านเอง

”

4. ภัยคุกคามขั้นสูง

Advance Persistent Threat (APT)

โดยการนำใช้เทคโนโลยี AI เข้ามาวิเคราะห์พฤติกรรม (Behavior Analysis) การโจมตี ช่องโหว่ แต่ละแบบจากฐานข้อมูลภัยคุกคามทั่วโลก (Global Threat Intelligence) เมื่อตรวจพบภัยคุกคามแล้วสามารถจัดการภัยคุกคามเหล่านั้นได้แบบอัตโนมัติตามนโยบายที่ถูกกำหนดไว้ในระบบบริหารจัดการ สามารถยับยั้งการเข้าถึงเว็บไซต์ที่ต้องสงสัยว่ามีอันตรายต่อเครื่องคอมพิวเตอร์ในเครือข่ายจากที่อยู่โดเมนที่ไม่ปลอดภัย (Suspicious DNS address) ที่ได้รับจากอีเมลหรือลิงค์เว็บไซต์ (Backlink)

5. การป้องกันภัยคุกคามอุปกรณ์ปลายทาง (Endpoint Security)

5.1 ความมั่นคงปลอดภัยอุปกรณ์ปลายทาง (Endpoint)

โดยมีการติดตั้งโปรแกรมป้องกันไวรัสให้กับเครื่องคอมพิวเตอร์ โน้ตบุ๊ก 932 เครื่องและ เครื่องคอมพิวเตอร์ 219 เครื่อง รวม 1,151 เครื่อง ของหน่วยงานในสังกัดกรมฯ สามารถยับยั้งการแพร่กระจายของภัยคุกคามร้ายแรงโดยเฉพาะโปรแกรมไวรัสเรียกค่าไถ่ (Ransomware) โดยปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร อยู่ระหว่างการเสนอของบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อขยายผลการตรวจสอบและจัดการความมั่นคงปลอดภัยไปยังอุปกรณ์ปลายทาง บนระบบเครือข่ายของกรมส่งเสริมการเกษตร ยกกระดับระบบรักษาความปลอดภัยไซเบอร์ได้อย่างครอบคลุมยิ่งขึ้น

5.2 การตรวจสอบและควบคุมอุปกรณ์ปลายทางให้ลดความเสี่ยงและช่องโหว่

- 1) สำหรับระบบปฏิบัติการ windows ทั่วไป ผู้ใช้งาน ทำการ Update Patch ที่สำคัญเป็นประจำ เพื่อความปลอดภัยของระบบปฏิบัติการ แต่สำหรับเครื่องที่ติดตั้ง Endpoint การปรับปรุงความปลอดภัย เสริมจากระบบปฏิบัติการ ส่วนควบคุมกลางสามารถสั่ง Update ระบบปฏิบัติการได้
- 2) การป้องกันมัลแวร์ที่มาจาก การติดตั้งซอฟต์แวร์ไม่ถูกต้อง หรือไม่ถูกลิขสิทธิ์ ทำให้ระบบการทำงานของเครื่องปลายทางเกิดช่องโหว่ ทำงานผิดปกติ และข้อมูลรั่วไหลหรือเสียหาย รวมถึงเครื่องที่ถูกยึดครอง (Command & Control) อาจถูกใช้เพื่อกระจายมัลแวร์ไปยังเครื่องอื่นผ่านเครือข่ายภายในและภายนอกหน่วยงานส่งผลถึงความน่าเชื่อถือ (Reputation) ของหน่วยงานในการสื่อสารผ่านระบบเครือข่าย อินเทอร์เน็ตได้

6. การฟื้นฟูและคืนสภาพแพลตฟอร์มและบริการดิจิทัล (Digital Platform and Service Resilient)

เมื่อเกิดโจมตีระบบทำให้ไม่สามารถให้บริการได้แล้ว กรมส่งเสริมการเกษตรได้ให้ความสำคัญและมีแนวทางการดังนี้

6.1 การสำรองและกู้คืนแบบเบ็ดเสร็จอัตโนมัติ

มีการสำรองและกู้คืนแบบเบ็ดเสร็จอัตโนมัติ ด้วยเทคโนโลยีลดความซ้ำซ้อน (Deduplication) มาใช้ในการจัดเก็บข้อมูล ทำให้การสำรองข้อมูลมีประสิทธิภาพ ใช้ระยเวลาน้อยลง และการกู้คืนทำได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งสามารถดึงข้อมูลย้อนหลังได้ 30 วัน หรือ 1 เดือน ได้เป็นอย่างดี

6.2 การตรวจจับมัลแวร์ (Malware)

มีกระบวนการตรวจสอบก่อนและหลังในการการสำรองข้อมูล ในทุกประเภทข้อมูล เพื่อให้มั่นใจได้ว่า จะสามารถควบคุมไม่ให้เกิดภัยคุกคามร้ายแรงหรือการแพร่กระจายของมัลแวร์ลงไปสู่ข้อมูลที่สำรองเก็บไว้

6.3 การป้องกันภัยคุกคามต่อการเรียกค่าไถ่ (Ransomware)

เมื่อเกิดกรณีการคุกคามด้วย มัลแวร์เรียกค่าไถ่ ทำให้ไม่สามารถนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้งานได้ จึงมีความจำเป็นต้องนำข้อมูลที่สำรองไว้มาใช้งานแทน แต่หากระบบการสำรองข้อมูลไม่สามารถป้องกัน Ransomware ทำให้ข้อมูลที่สำรองไว้ซึ่งถือเป็นข้อมูลชุดสุดท้ายไม่สามารถนำมากู้คืนใช้งาน ย่อมสร้างความเสียหายต่อการดำเนินการต่าง ๆ ที่ต้องใช้ข้อมูลสารสนเทศเหล่านั้น

6.4 นโยบายการสำรองระบบแพลตฟอร์มและข้อมูล กำหนดไว้ดังนี้

- 1) กลุ่มฐานข้อมูล (Database server) สำรองข้อมูลทุกวัน จันทร์ – ศุกร์ ย้อนหลังได้ 1 เดือน
- 2) กลุ่มระบบแพลตฟอร์ม (Application server) สำรองข้อมูลทุกวันเสาร์ ย้อนหลังได้ 1 เดือน
- 3) กลุ่มไฟล์เอกสารและไฟล์รูปภาพ (Application server) สำรองข้อมูลทุกวันย้อนหลังได้ 1 เดือน

ภัยคุกคามทางไซเบอร์ ไม่ใช่เรื่องไกลตัว ทุกวันนี้มีการล่อลวงจากมิจฉาชีพ การโจมตีระบบเครือข่าย เพื่อหยุดยั้งการทำงานหรือการขโมยข้อมูลส่วนบุคคลตลอดเวลา แม้กรมส่งเสริมการเกษตรจะมีนโยบายและกรอบแนวทางการปฏิบัติด้านความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์อย่างรัดกุม และแน่นหนาเพียงใด ภัยคุกคามที่ควบคุมได้ยากที่สุด คือ ภัยคุกคามโดยบุคลากรภายในหน่วยงานเอง ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นโดยความตั้งใจหรือไม่ตั้งใจ ดังนั้น บุคลากรทุกท่านควรมีความตระหนักรู้ถึงแนวทางและวิธีการป้องกันตัวเองเพื่อความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูล และสารสนเทศของกรมส่งเสริมการเกษตรและตัวท่านเอง ❖





7 ประเด็นท้าทาย ขับเคลื่อนงานส่งเสริมการเกษตร ปี 2567 ของกรมส่งเสริมการเกษตร

การดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรในปีงบประมาณ 2567 กรมส่งเสริมการเกษตรมีความท้าทายในการขับเคลื่อนงานตามนโยบายรัฐบาลและกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยร้อยเอก ธรรมนัส พรหมเผ่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้เกิดผลสำเร็จภายใต้หลักการ **"ตลาดนำ นวัตกรรมเสริม เพิ่มรายได้"** สู่ความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งการขับเคลื่อนงานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีนโยบายและงานสำคัญที่จะเร่งดำเนินการ ดังนี้

1. **สร้างวิถีทำงานสู่การปฏิบัติ** ได้แก่ การจัดตั้งศูนย์บริการประชาชนภาคการเกษตร การสร้างครอบครัวเกษตรกร บูรณาการงานอย่างเข้มแข็ง ขับเคลื่อนภารกิจกำกับดูแลสินค้าเกษตร ด้วยการยกระดับ MR. สินค้าเกษตร
2. **รับมือกับภัยธรรมชาติ** ป้องกัน แก้ไข ฟื้นฟู และรับมือภัยพิบัติทางธรรมชาติ
3. **ประกาศสงครามสินค้าเกษตรเถื่อน** ปราบปรามการลักลอบนำเข้าสินค้าเกษตรผิดกฎหมาย
4. **ยกระดับสินค้าเกษตร เสริมศักยภาพเกษตรกร** พลักดันสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูงด้วยการสร้าง 1 ก่อถิ่น 1 สินค้าเกษตรมูลค่าสูง ส่งเสริมเกษตรกร/สถาบันเกษตรกรเป็นผู้ให้บริการทางการเกษตรครบวงจร
5. **จัดการทรัพยากรทางการเกษตร** ทำการเกษตรที่ใส่ใจสิ่งแวดล้อม (Go Green) ด้วย BCG และ Carbon Credit
6. **อำนวยความสะดวกด้านการเกษตร** ด้วยการพัฒนาระบบการประกันภัยภาคการเกษตร

ทิศทาง การขับเคลื่อนงานตามแผนปฏิบัติราชการประจำปี 2567

กรมส่งเสริมการเกษตรกำหนดแผนปฏิบัติราชการประจำปี 2567 ให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีรายได้เพิ่มขึ้น การผลิตสินค้าเกษตรมีประสิทธิภาพและมีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น เกษตรกร องค์กรเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชนมีความเข้มแข็ง ตาม 5 กลยุทธ์

- 1) **กลยุทธ์ที่ 1** สร้างความมั่นคงในอาชีพแก่เกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้มีรายได้เพิ่มขึ้น
- 2) **กลยุทธ์ที่ 2** การส่งเสริมการผลิตและจัดการสินค้าเกษตรตลอดห่วงโซ่การผลิต เพื่อให้สินค้าเกษตรมีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น ได้แก่ สินค้าอัตลักษณ์พื้นถิ่น สินค้าเกษตรปลอดภัย สินค้าเกษตรชีวภาพ สินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์ สินค้าเกษตรจากเทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะ รวมถึงผลผลิตต่อหน่วยของฟาร์มหรือแปลงที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะ ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วยมีการปรับตัวเพิ่มขึ้น เกษตรกรที่ได้รับการพัฒนาให้เป็นผู้ประกอบการและวิสาหกิจชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น
- 3) **กลยุทธ์ที่ 3** การเสริมสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกร องค์กรเกษตรกร และชุมชนเกษตร เพื่อให้เกษตรกรมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ได้รับการพัฒนาตามโครงการพระราชดำริ และแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ เพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถของ

เศรษฐกิจฐานราก มี Young Smart Farmer และ Smart Farmer เพิ่มมากขึ้น องค์กรเกษตรกรมีความเข้มแข็ง

4) **กลยุทธ์ที่ 4** การส่งเสริมการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อลดการเผาในพื้นที่เกษตร

5) **กลยุทธ์ที่ 5** การพัฒนาศักยภาพองค์กรและการบริหารจัดการ เพื่อให้บุคลากรกรมส่งเสริมการเกษตร เป็น Smart Officer มีการใช้ระบบเทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการองค์กรเพิ่มขึ้น มีขีดสมรรถนะด้านดิจิทัลสูงเทียบเท่ามาตรฐานสากลและมีความคล่องตัว รวมถึงมีวัฒนธรรมและพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริต มีความรักความผูกพัน และมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์องค์กร

นักส่งเสริมการเกษตรยุคใหม่ปรับตัวพร้อมรับมือการเปลี่ยนแปลง สร้าง DNA ภูมิคุ้มกันส่งเสริมและพัฒนา 5 ทักษะให้แก่เกษตรกร

นักส่งเสริมการเกษตรในยุคปัจจุบันต้องพัฒนาความรู้ให้มีความเท่าทันกับยุคสมัยที่แปรเปลี่ยนไปอยู่เสมอ รู้จักเปลี่ยนพฤติกรรมตามข้อมูลใหม่ที่ได้รับ โดยนำข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และดิจิทัลมาปรับใช้ในการทำงาน ทั้งนี้ นักส่งเสริมการเกษตรจะต้องเข้าใจถึง 5 ทักษะสำคัญต่อเกษตรกรไทย เพื่อนำไปถ่ายทอดต่อให้เกษตรกรได้เข้าใจมากยิ่งขึ้น และเกิดความน่าเชื่อถือของข้อมูล เกษตรกรจะเกิดความมั่นใจต่อข้อมูลที่ได้รับ และกล้าที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตนเอง โดย 5 ทักษะสำคัญต่อเกษตรกรไทย ประกอบด้วย



Growth Mind Set & Anti Fragile

คิดอย่างรอบคอบ สร้างแนวคิด มีทางออก แก้ไขได้ ฝึกฝนและเรียนรู้อย่างมีวินัย

คือ มีความเชื่อว่าความสำเร็จเกิดขึ้นได้จากการเรียนรู้ความพยายาม และการฝึกฝนและเมื่อล้มเหลวจะพยายามมากขึ้น และความสามารถในการต้านทานความเปราะบาง ถือเป็นคุณสมบัติที่สำคัญต่อธุรกิจ บุคคลที่อยาก มีความก้าวหน้าในโลกที่ซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงง่าย ทักษะนี้จะช่วยให้เรารับมือกับเหตุการณ์ผิดปกติ และคาดเดาไม่ได้ ซึ่งส่งผลกระทบต่อเราได้อย่างเป็นมืออาชีพมากขึ้น ทำให้เรากลัวมันน้อยลง และสามารถทำใจยอมรับมันเป็นบทเรียนหรือประสบการณ์ได้ง่ายขึ้น



Learning Skills

คิดวิเคราะห์ ประเมินสถานการณ์ และเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มเติมความรู้ และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

คือ ความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูล ประเมินสถานการณ์ และคิดอย่างสร้างสรรค์เพื่อแก้ปัญหาที่ซับซ้อน การสร้างไอเดียใหม่ การพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือบริการใหม่และการใช้เทคโนโลยีใหม่ เพื่อแก้ไขปัญหาการทำงานร่วมกับผู้อื่นในทีม การสื่อสาร การแบ่งหน้าที่ การแก้ไขข้อขัดแย้ง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน ตลอดจนการเขียน การพูด การฟัง การสื่อสารออนไลน์ การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมและระหว่างสังคมต่าง ๆ



Financial Literacy

สร้างความรู้ความเข้าใจทางการเงิน ศึกษาพฤติกรรม สภากรณ์และแนวโน้มทางเศรษฐกิจ บริหารจัดการการเงินอย่างเหมาะสม

คือ ความสามารถที่จะเข้าใจและกระจายความเสี่ยงทางการเงิน การปรับแผนการผลิต การตลาดในสภาวะเงินเฟ้อและอัตราดอกเบี้ย การจัดสรรเงินก่อนใช้จ่าย การบริหารการเงินที่สอดคล้องกับหนี้ การชำระหนี้ แบบต่าง ๆ และการใช้จ่ายเงินที่เหมาะสม



Digital Literacy

เข้าใจ เข้าถึง และใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ

คือ ความสามารถในการเข้าใจ เข้าถึง และใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่มีอยู่ในปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเป็นทักษะพื้นฐานสำคัญที่ทุกคนควรมี เพราะทักษะนี้เป็นตัวช่วยในการต่อยอดไปสู่ทักษะอื่นๆ ที่เฉพาะเจาะจงกับสายอาชีพมากขึ้น



ESG Literacy for Resilience : Environment Social Governance

ความรู้ ความตระหนักถึงปัญหาและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ปฏิบัติตนเป็นมิตรกับสังคมและสิ่งแวดล้อม

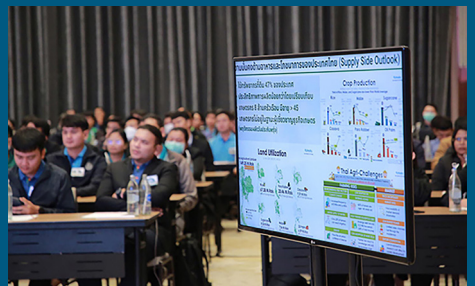
คือ ความรู้ ความตระหนัก ความเข้าใจถึงการกระทำต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงการปฏิบัติตนให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Skills) ความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างผู้ผลิต (เกษตรกร) และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในห่วงโซ่อุปทาน การใช้ความสำคัญต่อสิทธิมนุษยชน เพศ สวัสดิการแรงงาน และการกำกับดูแลและการนำองค์กรที่ดี

ภารกิจท้าทาย 7 ประเด็นสำคัญ ขับเคลื่อนงานส่งเสริมการเกษตร ปี 2567

ความท้าทายในปัจจุบันและอนาคตของภาคการเกษตร ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศโลกที่ส่งผลกระทบต่อระบบการสังเคราะห์ด้วยแสงของพืช ซึ่งมีความสัมพันธ์กับปริมาณและคุณภาพของผลผลิตสินค้าเกษตร รวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพที่เสื่อมโทรมเพิ่มขึ้น จากภัยพิบัติที่มีความถี่และรุนแรงขึ้น และความไม่สมดุลของระบบนิเวศ (ห่วงโซ่อาหาร) หรือจะเป็นเรื่องความก้าวหน้าและความเร็วของเทคโนโลยีทุกด้าน ที่ส่งผลกระทบต่อความเหลื่อมล้ำและโอกาสในการเข้าร่วมห่วงโซ่อุปทานสินค้ามูลค่าสูง ซึ่งเชื่อมโยงและสัมพันธ์กับระดับความยากจนทั้งด้านบวกและด้านลบ ทำให้เกิดการเข้าถึง การใช้ประโยชน์ที่แตกต่างกันของปัจเจกบุคคล หรือจะเป็นการเข้าสู่โครงสร้างประชากรโลกที่สูงวัย ส่งผลต่อปริมาณของแรงงานที่ลดน้อยลง จากการอพยพแรงงานสู่ภาคอุตสาหกรรมและบริการที่ซึ่งมีความยืดหยุ่นของรายได้สูงกว่าภาคเกษตร (Income Elasticity) และการเปลี่ยนแปลงของระบบอาหารและแบบแผนโภชนาการ ที่ผู้คนเน้นมาตรฐานความปลอดภัยของอาหารและโภชนาการเพิ่มขึ้น เช่น พฤติกรรมและความต้องการโภชนาการ กลุ่มคาร์โบไฮเดรต (แป้ง น้ำตาล) ไขมัน และความเค็ม ลดน้อย ถอยลง ที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมด้านการเงิน ระบบสุขภาพ ฯลฯ

ด้วยระบบราชการที่มีการปรับตัวช้ากว่าโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลและปัญญาประดิษฐ์ (Digital and AI Transformation) วัฒนธรรมดิจิทัล (Digital Culture) ความคล่องตัว (Agility) และความสามารถในด้านความเปราะบาง (Anti-fragile) ส่งผลต่อระดับคุณภาพมาตรฐาน การเข้าถึงและความคาดหวังของการให้บริการภาครัฐจะถูกเปรียบเทียบกับภาคเอกชน และคำถามต่อความคุ้มค่าจากภาษีของประชาชน รวมถึงปริมาณงานและค่าจ้างเพิ่มขึ้นตามความต้องการของผู้บริโภค อาทิ ความคาดหวัง พฤติกรรม ทักษะคิด ความรู้ ทักษะสมัยใหม่ (Customers Segmentation) ซึ่งมีความซับซ้อนของปัญหาที่มากยิ่งขึ้น และไม่สามารถใช้วิธีการแก้ไขหรือบรรเทา รวมถึงการปรับตัวและพัฒนาการทำงานด้วยองค์ความรู้แบบเดิมได้อีกต่อไป จะต้องใช้ชุดองค์ความรู้แบบองค์รวม (Holistic Knowledge) อีกทั้งต้องอาศัยการมีส่วนร่วม และการทำงานร่วมกัน (Collaboration) ของหลายภาคส่วน ซึ่งจะต้องปรับวิธีคิด เปลี่ยนวิธีทำให้ทันก่อนที่จะสายเกินไป ทั้งหมดเหล่านี้จึงเป็นความท้าทายของนักส่งเสริมการเกษตรของกรมส่งเสริมการเกษตรที่จะต้องก้าวทันความท้าทายดังกล่าว

นายพีรพันธ์ คอทอง อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร ได้มอบนโยบายการขับเคลื่อนงานส่งเสริมการเกษตรในงานการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการองค์กรของกรมส่งเสริมการเกษตร ปีงบประมาณ 2567 ณ โรงแรมแกรนด์ริชมอนด์ สโตนีคอนเวนชัน จังหวัดนนทบุรี ตามนโยบายของรัฐบาลและกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยมุ่งเน้นการขับเคลื่อนงานส่งเสริม ให้ความรู้ สร้างและพัฒนาทักษะเกษตรกรให้สามารถใช้ประโยชน์จากวิทยาศาสตร์ (Plant Science) เทคโนโลยีชีวภาพ (Bio Technology) และเทคโนโลยีหมุนเวียน (Circular Technology) เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตรมูลค่าสูง (High Value Supply Chain) และเศรษฐกิจคาร์บอนต่ำ (Low Carbon Agriculture) ผ่านภารกิจท้าทาย 7 ประเด็นสำคัญของกรมส่งเสริมการเกษตร ประกอบด้วย





1. พัฒนาแปลงต้นแบบ สู่สินค้าเกษตรมูลค่าสูง

ร่วมผลักดันพัฒนาแปลงต้นแบบ ตำบล
นาร่อง 500 ตำบล ให้สามารถผลิตสินค้าเกษตร
มูลค่าสูง สร้างรายได้จากการส่งออกกลับ
สู่เกษตรกร เพิ่มขึ้น 3 เท่า ภายในปี 2570
ตามนโยบายรัฐบาล โดยการเพิ่มผลิตภาพ
และประสิทธิภาพการผลิตด้วยเทคโนโลยี
เกษตรสมัยใหม่ ยกระดับมาตรฐานและคุณภาพ
สินค้า เพิ่มความหลากหลายของแผนการผลิต
และพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการที่ดี
เพื่อให้พร้อมเข้าร่วมห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตร
มูลค่าสูง



2. พัฒนาพื้นที่ ยกระดับผลิตภัณ์ มวลรวมระดับจังหวัด

ผลิตสินค้าเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ
และเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับจังหวัด
โดยการพัฒนาให้ภาคเกษตรเชื่อมต่อกับ
การท่องเที่ยวและบริการ เช่น พัฒนาคุณภาพ
กาแฟและบาร์สตางบางปูเลาะ เพิ่มสัดส่วนสินค้า
คุณภาพสูง ขยายปริมาณการผลิตสมุนไพร
ที่มีสารสกัดสำคัญทางเภสัชกรรม เพิ่ม
ประสิทธิภาพการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ถั่วเขียว
มันสำปะหลัง รวมทั้งสร้างความหลากหลาย
ของแหล่งรายได้โดยใช้พหุโมเดล แม่ฮ่องสอน
โมเดล และ เกาะพยามโมเดล เป็นต้นแบบ
ในการขยายผลสู่พื้นที่อื่นต่อไป



3. สนับสนุน 8 เครือข่ายสร้างกลุ่ม คลัสเตอร์การผลิตการตลาด สินค้าเกษตรชุมชน

เชื่อมโยงความสัมพันธ์ด้านการผลิตและ
การตลาดระหว่าง 8 เครือข่าย ได้แก่ เกษตรกร
แปลงใหญ่ เกษตรกรรุ่นใหม่ (Smart Farmer/
Young Smart Farmer) วิชากิจชุมชน
ยุวเกษตรกร กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ศูนย์เรียนรู้
การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร
(ศพก.) ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน และศูนย์จัดการ
ศัตรูพืชชุมชน ให้เป็นวงจรตลาดปัจจัยและ
ตลาดสินค้าในชุมชน เกิดเป็นกลุ่มคลัสเตอร์
เพื่อปรับผลิตภาพการผลิตและเพิ่มรายได้
ของกลุ่มคลัสเตอร์



4. ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ภาคเกษตร

ปรับตัวและบรรเทาผลกระทบจากภาวะ
โลกร้อน ด้วยหลักการ 3Rs Model : 3 เปลี่ยน
ประกอบด้วย

1) Re-Habit : เปลี่ยนพฤติกรรม

สร้างความเข้าใจควบคุมมาตรการทาง
เศรษฐศาสตร์ เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม
การปลูกพืชเป็นการปลูกแบบไม่เผา เพิ่มสินค้า
คาร์บอนต่ำ ภายใต้มาตรฐาน GAP PM 2.5 Free

2) Replace with high value crops : เปลี่ยนชนิดพืชเป็นพืชมูลค่าสูง

ส่งเสริมปรับเปลี่ยนชนิดและวิธีการ
ปลูกพืชบนพื้นที่สูงจากพืชไร่เป็นสวนไม้ผล
เศรษฐกิจแบบผสมผสาน พืชที่มีมูลค่าสูง

3) Replace with Alternate crops : เปลี่ยนเป็นพืชทางเลือก

ส่งเสริมปรับเปลี่ยนพืชทางเลือกบน
พื้นที่ราบ เตรียมความพร้อมรองรับการดำเนินงาน
ตามพระราชบัญญัติบริหารจัดการเพื่อ
อากาศสะอาด ศึกษาแนวทางการซื้อ-ขาย
คาร์บอนเครดิตในภาคการเกษตร เพื่อนำไปสู่
การเกษตร Low Carbon อย่างยั่งยืน



5. การขึ้นทะเบียนผู้ให้บริการทางการเกษตร (Agricultural Service Provider - ASP)

ออกระเบียบคณะกรรมการนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ว่าด้วยการขึ้นทะเบียนผู้ให้บริการทางการเกษตร โดยกร่างระเบียบฯ เสนอสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเพื่อพิจารณาดำเนินการตามขั้นตอนและเตรียมความพร้อมระบบการขึ้นทะเบียนด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อให้ผู้ขอรับบริการเข้าถึงได้อย่างสะดวกรวดเร็ว ตลอดจนการปรับแผนและรูปแบบการเพาะปลูกให้เหมาะสมสอดคล้องกับกลไกตลาดผู้ให้บริการทางการเกษตร ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการพัฒนายกระดับ ภาคการเกษตรของไทยเข้าสู่เกษตรสมัยใหม่



6. ส่งเสริมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และการบริหารจัดการธุรกิจเกษตรในทุกช่วงวัยด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล (Education Technology)

ผลิตสื่อการเรียนรู้สำหรับเกษตรกรและเจ้าหน้าที่ร่วมกับหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคการศึกษา ภาคเอกชน สถาบันเกษตรกร เพื่อให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา ประกอบด้วยหมวดความรู้ด้าน Adaptive Farmers (เกษตรกรที่พร้อมปรับตัว) พฤกษศาสตร์เพื่อการเกษตรสมัยใหม่ การบริหารการเงินและการลงทุนของเกษตรกร



7. การใช้ประโยชน์จากข้อมูลและเทคโนโลยีเครื่องจักรกลสมัยใหม่ เพื่อเพิ่มผลผลิตการผลิต พัฒนาระบบการทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข (Collaboration for Growth)

มุ่งสู่ Digital Office สามารถเชื่อมต่อเกษตรกรด้วยช่องทางใหม่ ๆ (Connect the Dot: เชื่อมข้อมูล เชื่อมโอกาส) สร้างกระบวนการทำงานใหม่ที่ลดความซ้ำซ้อน แบ่งปันข้อมูลและบริหารความเสี่ยงขององค์กรร่วมกัน เพิ่มความสะดวกรวดเร็วของงานบริการ พัฒนาตัวชี้วัดการประเมินผลสัมฤทธิ์ที่ดีกว่าเดิม เพื่อสร้างคุณค่าและโอกาสที่ดีกว่าในอนาคต (Farmbook (Connect the Dots Application) e – Saraban e – Financial e – Services Smart Building เป็นต้น)



“**การทำเกษตรในยุคสมัยใหม่ เราจะทำแบบเดิมไม่ได้** นักส่งเสริมการเกษตรต้องเชื่อมั่นว่า ถ้าเรากำหนดร่วมกัน แบ่งปันข้อมูลมากขึ้น กรมส่งเสริมการเกษตรจะเติบโต สร้างคุณค่าที่เกษตรกร ต้องการจากเรา ได้มากยิ่งขึ้นและ**เราจะส่งมอบข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีที่เหมาะสม ให้เกษตรกรอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกษตรกรไทยมีรายได้เพิ่มขึ้น 3 เท่า ภายใน 4 ปี** เพราะรอยยิ้มของเกษตรกร คือความภาคภูมิใจของเรา

นายพีรพันธ์ คอกอง
อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร

กรมส่งเสริมการเกษตรมีความเชื่อมั่นเป็นอย่างยิ่งว่าการขับเคลื่อนภารกิจทั้ง 7 ประเด็นนี้ จะทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนภาคการเกษตรไปสู่เกษตรมูลค่าสูง ควบคู่กับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เกษตรกรมีความเข้มแข็งสามารถพึ่งพาตนเองได้ มีขีดความสามารถในการผลิตและจัดการสินค้าเกษตรโดยยึดหลัก ตลาดนำนวัตกรรมเสริม เพิ่มรายได้ ส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น 3 เท่าภายใน 4 ปี เกษตรกรอยู่ดี สินค้าเกษตรมูลค่าสูง ทรัพยากรเกษตรยั่งยืน เพราะรอยยิ้มของเกษตรกร คือ ความภาคภูมิใจของเรา ❖



ภารกิจก้าวไกล 7 ประเด็นสำคัญของกรมส่งเสริมการเกษตร ปี 2567

6

ทางเลือกในการปรับ
ต่อการเปลี่ยนแปลง

ทางเลือกที่

1

ปรับเปลี่ยนเทคนิคหรือวิถีการผลิต

เช่น ปรับเปลี่ยนปฏิทินการปลูกพืช
การหลีอุมเวลาปลูก พันธุ์พืช ชนิดพืช
การลดพื้นที่การปลูกพืชเชิงเดี่ยว
และระบบการให้น้ำ เป็นต้น



ทางเลือกที่

2

ปรับปรุงและพัฒนาแหล่งน้ำ
และระบบส่งจ่ายน้ำ

เช่น การกักเก็บน้ำสำรอมในพื้นที่ของตนเอง
การขุดลอกอ่างเก็บน้ำ และแหล่งต้นน้ำ เป็นต้น



ทางเลือกที่

3

บริหารจัดการที่ดินอย่างเหมาะสม

เช่น การปลูกข้าวในพื้นที่ต่ำก่อนปลูกในพื้นที่สูง
เพื่อเก็บเกี่ยวก่อนน้ำท่วม
การเช่าที่ดินในพื้นที่น้ำท่วมไม่ถึง
เพื่อปลูกพืชอายุสั้น เป็นต้น





ตัวของเกษตรกร

ลงสภาพภูมิอากาศ

ทางเลือกที่

4

ปรับปรุงและอนุรักษ์ดิน

ด้วยการลดใช้สารเคมี และให้มีการใช้ปุ๋ยหรือสารชีวภาพทดแทน เป็นต้น



ทางเลือกที่

5

อนุรักษ์ป่าไม้และสภาพแวดล้อม

เพื่อเพิ่มความชุ่มชื้นแก่ดินและบรรเทาความแห้งแล้ง เช่น การสร้างฝายชะลอน้ำ การกระตุ้นจิตสำนึกของเกษตรกร และผู้อยู่อาศัยในพื้นที่ เป็นต้น



ทางเลือกที่

6

ประกันภัยพืชผล

จากภัยพิบัติตามนโยบาย/โครงการของรัฐบาล



SCAN ME



ดาวน์โหลด File

ที่มา : วารสารส่งเสริมการเกษตร ปีที่ 57 ฉบับที่ 314
เดือนมกราคม – กุมภาพันธ์ 2567



เรียบเรียง : กลุ่มพัฒนาสื่อส่งเสริมการเกษตร สำนักพัฒนาถ่ายทอดเทคโนโลยี
ข้อมูล-ภาพ : เพชรดา เพ็งตา สำนักงานเกษตรจังหวัดลำปาง

ศพก.อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง ต้นแบบการใช้ “ก้อนนพคุณ” ในการผลิตพืชเพื่อเพิ่มปริมาณและพัฒนาคุณภาพผลผลิต

กรมส่งเสริมการเกษตร ได้จัดตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรของชุมชน แก้ไขปัญหาของชุมชนและสามารถตอบสนองความต้องการด้านการเกษตรของชุมชนได้ รวมถึงเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการเกษตร โดยเน้นการเรียนรู้จากเกษตรกรต้นแบบที่ประสบความสำเร็จในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องตลอดฤดูกาลผลิต



9 ฐานเรียนรู้ ณ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง

นายเนตร ใจเที่ยง ประธานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอห้างฉัตร กล่าวว่า ศพก.อำเภอห้างฉัตร ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 482 หมู่ที่ 6 ตำบลปงยางคก อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ มีอาคาร สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกบนพื้นที่ 9 ไร่ มีหลักสูตรการเรียนรู้และแปลงเรียนรู้ “ข้าวอินทรีย์” 9 ฐานเรียนรู้ ได้แก่ 1) การผลิตข้าวอินทรีย์และการแปรรูปข้าวครบวงจรตามมาตรฐาน IFOAM 2) การเลี้ยงไส้เดือนดิน 3) การผลิตปุ๋ยหมักคุณภาพสูงและชีวภัณฑ์ 4) การเลี้ยงหอยขม 5) การเลี้ยงปลาน้ำจืดและกบ 6) การผลิตพืชอินทรีย์ 7) การเลี้ยงเป็ดไข่และการแปรรูป 8) การปลูกผักรูปแบบวัฒนธรรมยั่งยืน และ 9) การเลี้ยงมดแดง

มาตรฐานระบบอินทรีย์ iFOAM

(international Federation of Organic Agriculture Movements) เป็นระบบ ที่พัฒนาขึ้นโดยสหพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ ซึ่งปัจจุบันหลายประเทศทั่วโลกยอมรับ เป็นเกณฑ์มาตรฐานระบบเกษตรอินทรีย์ขั้นต่ำ สำหรับสินค้าอินทรีย์ เพื่อการนำเข้า เช่น มาเลเซีย สิงคโปร์ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ เป็นต้น



แผนผัง ศพก.อำเภอห้างฉัตร



เปรียบเทียบปริมาณรากข้าว ระหว่างใส่และไม่ใส่เชื้อไมคอร์ไรซา

จากงานวิจัยสู่การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ศพท. อำเภอกันดัรได้ร่วมกับสถาบันการศึกษา ศูนย์ AIC (Agritech and Innovation Center) มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง และมูลนิธิเก้าเกษตร นำเทคโนโลยีมาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ทั้งในด้านการลดต้นทุนการผลิต การเพิ่มปริมาณผลผลิต และการพัฒนาคุณภาพผลผลิต โดยทำการวิจัยเรื่อง การเพิ่มปริมาณและคุณภาพข้าวด้วยเชื้อไมคอร์ไรซา ซึ่งเชื้อราอับสคูราไมคอร์ไรซา นิยมนำมาใช้เพื่อเพิ่มการเจริญเติบโตของพืชหลายชนิด โดยเฉพาะการเพิ่มผลผลิตข้าวให้ได้ทั้งปริมาณและคุณภาพ โดยการเพิ่มจำนวนรากข้าวก่อนนำกล้าไปโยนในแปลงและเป็นการป้องกันโรครากเน่าโคนเน่าของต้นข้าวได้ และจากการวิจัยพบว่า จำนวนรากข้าวที่ใส่เชื้อไมคอร์ไรซาในแปลงทดลองมีรากจำนวนมากว่าที่ไม่ได้ใส่เชื้อไมคอร์ไรซาในแปลงควบคุม ส่งผลให้ได้ปริมาณข้าวในแปลงทดลองมากกว่าแปลงควบคุม ร้อยละ 30

ก่อนนพคุณ สูดยอดธาตุอาหาร ลดการใช้ปุ๋ยเคมี เพิ่มคุณภาพผลผลิต

การนำเชื้อไมคอร์ไรซามาใช้ในนาข้าว เป็นการประยุกต์ใช้นวัตกรรมของ ศพท. อำเภอกันดัร โดยการทำเชื้อในรูปแบบที่สามารถใช้ได้ง่าย เรียกว่า “ก่อนนพคุณ” ซึ่งเป็นเชื้อไมคอร์ไรซาที่มีคุณสมบัติให้ธาตุอาหารครบทั้ง 16 ธาตุ ช่วยในเรื่องระบบราก สร้างความแข็งแรงให้แก่พืช ทำข้าวทนแล้ง และมีความทนทานต่อโรคแมลงมากขึ้น อีกทั้งเกษตรกรที่ใช้ปุ๋ยเคมีสามารถลดการใช้ปุ๋ยเคมีลงโดยใช้ร่วมกับก่อนนพคุณ ทำให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น ส่วนเกษตรกรที่ผลิตข้าวในระบบอินทรีย์สามารถใช้ก่อนนพคุณร่วมกับแทนแแดงและปุ๋ยหมัก ทำให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ ลดค่าใช้จ่ายเพิ่มรายได้ ผลผลิตทางการเกษตรมีความปลอดภัยต่อผู้บริโภค



ก่อนนพคุณ



นำก่อนนพคุณใส่ไว้ใต้กระถางผสมกับวัสดุปลูก



ส่วนประกอบ ในการผลิตก่อนนพคุณ

ขยายผลองค์ความรู้จาก ศพท. สู่เครือข่ายเกษตรกร

การขยายผลจากเครือข่ายเกษตรกรที่ได้เข้ามาเรียนรู้ ณ ศพท. อำเภอกันดัร แล้วนำไปประยุกต์ใช้กับพื้นที่ของตนเอง เช่น เครือข่ายศูนย์เรียนรู้เกษตรอินทรีย์ ตำบลอวแก้ว เรียนรู้การทำเกษตรอินทรีย์ (ข้าวอินทรีย์) เพื่อเป็นแหล่งผลิตข้าวอินทรีย์ที่มีคุณภาพและฐานการผลิตข้าวอินทรีย์ให้เพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภค เครือข่ายศูนย์เรียนรู้วิสาหกิจชุมชนเกษตรปลอดภัยทองทิพย์บ้านจำ เข้ามาเรียนรู้เรื่องการผลิตเชื้อไมคอร์ไรซา การทำปุ๋ยหมักและน้ำหมัก และการผลิตชีวภัณฑ์ เพื่อใช้ในขั้นตอนการผลิตพืชผักอินทรีย์ของครัวเรือน ลดต้นทุนการผลิต เพิ่มคุณภาพผลผลิต และเพิ่มรายได้

สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมหรือสนใจศึกษาดูงาน ติดต่อได้ที่

- ▶ สำนักงานเกษตรอำเภอกันดัร จังหวัดลำปาง โทรศัพท 0 5426 9283
- ▶ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอกันดัร ที่อยู่ : เลขที่ 482 หมู่ที่ 6 ตำบลปงยางคก อำเภอกันดัร จังหวัดลำปาง 52190 ❖





เรียบเรียง : กลุ่มพัฒนาสื่อส่งเสริมการเกษตร สำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี
ข้อมูล-ภาพ : กลุ่มเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ กลุ่มโสตทัศนอุปกรณ์ สำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี



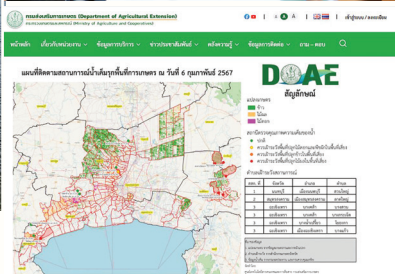
เร่งขับเคลื่อน "1 ท้องถิ่น 1 สินค้าเกษตรมูลค่าสูง"



นายพีรพันธ์ คอทอง อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร เผยว่า กรมส่งเสริมการเกษตร ในฐานะคณะทำงานขับเคลื่อนนโยบายสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูง 1 ท้องถิ่น 1 สินค้าเกษตรมูลค่าสูง ด้านพืช แมลงเศรษฐกิจ และบริการเชิงสร้างสรรค์ จึงได้พิจารณาคัดเลือกพื้นที่และสินค้าเกษตร มูลค่าสูง จำนวน 83 กลุ่ม ที่มีศักยภาพ ประกอบไปด้วยสินค้า 16 ชนิดพืช จาก 82 ตำบล 77 อำเภอ 40 จังหวัด นำร่องดำเนินการพัฒนาระดับและต่อยอดในปี 2567 โดยจัดอยู่ในกลุ่มที่ 1 กลุ่มสินค้าเกษตรมูลค่าสูงเพื่อส่งออก ที่มีการรวมกลุ่มกันผลิต รวมกลุ่มกันจำหน่าย และมีตลาดในต่างประเทศ จำนวน 82 กลุ่ม และจัดอยู่ใน กลุ่มที่ 2 กลุ่มสินค้าเกษตรมูลค่าสูง ที่มีการแปรรูปเป็นสินค้าที่มีตลาดภายในประเทศมีการจำหน่ายเป็นผลผลิตโดยตรงหรือมีการแปรรูป ซึ่งถือเป็นกลุ่มที่มีศักยภาพในการจะส่งออกสูง จำนวน 1 กลุ่ม โดยมีเป้าหมายเมื่อสิ้นสุดโครงการสามารถสร้างสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูงด้านพืช แมลงเศรษฐกิจ และบริการเชิงสร้างสรรค์ รวมทั้งด้านปศุสัตว์ และด้านประมง ได้ไม่น้อยกว่า 500 ตำบล เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น 3 เท่า ภายในปี 2570



เฟื่องวัง สถานการณ์น้ำเค็มรุกพื้นที่การเกษตร



นางอัญชลี สุวจิตตานนท์ รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร ประธานการประชุมการจัดทำแผนที่ติดตามสถานการณ์น้ำเค็มรุกพื้นที่การเกษตรของกรมส่งเสริมการเกษตร กล่าวว่าการจัดทำแผนดังกล่าวเพื่อเป็นข้อมูลให้เกษตรกรที่ทำการเพาะปลูกพืชใน 4 ลุ่มน้ำ ได้แก่ ลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา ลุ่มแม่น้ำแม่กลอง ลุ่มแม่น้ำท่าจีน และลุ่มแม่น้ำบางปะกง ซึ่งในปี 2567 คาดการณ์ว่าพื้นที่ลุ่มแม่น้ำ 9 จังหวัดอาจได้รับผลกระทบจากน้ำเค็มรุกได้แก่ จังหวัดนครปฐม สมุทรสาคร สมุทรสงคราม สมุทรปราการ นนทบุรี ปทุมธานี ราชบุรี ฉะเชิงเทรา และกรุงเทพมหานคร เกษตรกรในพื้นที่ดังกล่าวที่ทำการเพาะปลูกในช่วงฤดูแล้ง กรมส่งเสริมการเกษตรจึงขอแนะนำเกษตรกรให้เฟื่องวังและติดตามสถานการณ์น้ำเค็มรุกพื้นที่การเกษตรแบบรายวันได้ด้วยตนเอง โดยใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศจากเว็บไซต์กรมส่งเสริมการเกษตร <https://www.doe.go.th/> ข้อมูลสถานการณ์น้ำเค็ม เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจ เฟื่องวังเตรียมการป้องกัน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อค่าความเค็มในแหล่งน้ำที่ใช้ในการเพาะปลูกของเกษตรกรในช่วงฤดูแล้งที่มักจะเกิดภาวะขาดแคลนน้ำและน้ำทะเลหนุนได้

ติดตาม

การระบอบนหวัดำมะพร้าว

นายพีทัศน์ อุ่นจิตตพันธ์ รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร ลงพื้นที่ติดตามสถานการณ์การระบาดของศัตรูมะพร้าว ณ หมู่บ้านดอนใจดี หมู่ 8 ตำบลเขาล้าน อำเภอบ้านดง จังหวัดบุรีรัมย์ เจ้าหน้าที่จากสำนักงานเกษตรจังหวัดบุรีรัมย์ ผู้นำชุมชน และเกษตรกร มาร่วมพบปะพูดคุยกับเกษตรกรในพื้นที่ สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันกำจัดศัตรูมะพร้าวแบบผสมผสานอย่างถูกวิธี พร้อมเน้นย้ำให้เกษตรกรหมั่นสังเกตต้นมะพร้าวในสวน หากพบการระบาดให้เร่งกำจัดอย่างถูกวิธี เพื่อป้องกันการระบาดต่อไปยังสวนอื่น ๆ พร้อมสาธิตการจัดการศัตรูมะพร้าว 4 วิธี ได้แก่ การตัดทางใบ การเผาทำลาย การปล่อยแตนเบียนบราคอน และการเจาะต้นเดี่ยวและต้นสูงเพื่อให้เกษตรกรตระหนักถึงสถานการณ์ว่ามีความรุนแรงมากน้อยเพียงใด และอาจจะทำให้เกิดความเสียหายมากขึ้น และสามารถบริหารจัดการได้ด้วยตนเองในการแก้ไขปัญหาศัตรูมะพร้าวแบบผสมผสาน



ขยายผล งานวิจัยถั่วลิสงพันธุ์ดี



นายฤกษ์ อุตตะมะเวทิน รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร เผยว่ากรมส่งเสริมการเกษตร ร่วมกับคณะเกษตรมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ทำการวิจัยจัดทำแปลงสาธิตขยายผลการผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วลิสงเกษตรศาสตร์ สวก. 1 เพื่อเพิ่มผลผลิตและคุณภาพในพื้นที่เกษตรกรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 12 จังหวัด ได้แก่ สกลนคร นครพนม มุกดาหาร อำนาจเจริญ ร้อยเอ็ด ยโสธร กาฬสินธุ์ มหาสารคาม อุดรธานี ขอนแก่น ศรีสะเกษ และบุรีรัมย์ โดยถั่วพันธุ์ดังกล่าวมีลักษณะประจำพันธุ์ที่ดีคือ ทรงต้นพุ่มตั้ง ไม่ยืดเลื้อย เปลือกฝักมีลาย เมล็ดใหญ่ หรือในช่วงฤดูแล้งเขตนาน้ำฝนที่มีสภาพดินร่วนหรือร่วนปนทราย ซึ่งเหมาะแก่การเจริญเติบโตและการเก็บเกี่ยวผลผลิต การขยายผลงานวิจัยดังกล่าว เพื่อส่งเสริมการผลิตและการกระจายพันธุ์ การถ่ายทอดองค์ความรู้ในการดูแลรักษา การให้ปุ๋ยตามความต้องการ การให้อาหารเสริมที่จำเป็นต่อความสมบูรณ์ของเมล็ด การสาธิตการใช้เครื่องจักรกลในการปลูก การเก็บเกี่ยว ลดการใช้แรงงานเกษตรกร ซึ่งหายากขึ้น และส่วนใหญ่เป็นแรงงานสูงวัย เพื่อเป็นอีกทางเลือกในการผลิตถั่วลิสงในเชิงธุรกิจ และแก้ไขปัญหาการผลิตถั่วลิสงแบบเดิม ๆ ของเกษตรกร

แนะปลูกพืชใช้น้ำน้อย แทนทำนาปรัง



นายครองศักดิ์ สรรักษา รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร กล่าวว่า กรมส่งเสริมการเกษตรขอความร่วมมือเกษตรกรงดทำนาปรังรอบที่ 2 และเลือกปลูกพืชใช้น้ำน้อยทดแทนในช่วงฤดูแล้งนี้ เพื่อลดความเสี่ยงที่ผลผลิตจะเสียหายจากปริมาณน้ำไม่เพียงพอ โดยกรมส่งเสริมการเกษตรได้สนับสนุนองค์ความรู้การปลูกพืชใช้น้ำน้อยแก่เกษตรกร และแนะนำชนิดพืชที่เหมาะสมแก่ปลูกทดแทนการทำนาปรัง ได้แก่ มะเขือเทศ ฟักทอง แตงโม ข้าวโพดหวาน และถั่วลิสง ซึ่งใช้น้ำในการเพาะปลูกน้อยกว่าข้าว มีอายุการเก็บเกี่ยวไม่เกิน 120 วัน มีตลาดรองรับ สร้างรายได้และกำไรเฉลี่ยมากกว่าการทำนาปรัง โดยการทำนาปรัง จะใช้น้ำในการเพาะปลูกข้าวประมาณ 1,500 ลูกบาศก์เมตรต่อไร่ แต่พืชใช้น้ำน้อยจะใช้น้ำต่อไร่ ฤดูปลูกน้อยกว่าประมาณร้อยละ 30-70 ดังนั้น หากเกษตรกรเพาะปลูกข้าวนาปรังรอบที่ 2 ต่อเนื่องทันที จะส่งผลกระทบต่อการใช้ของข้าวที่อยู่ระหว่างการเพาะปลูก และกระทบต่อปริมาณน้ำต้นทุนของกลุ่มเจ้าพระยา กรมฯ จึงขอความร่วมมือเกษตรกร โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่ลุ่มเจ้าพระยา งดทำนาปรังรอบ 2 เพื่อลดความเสี่ยง ที่จะขาดแคลนน้ำ เนื่องจากไม่มีน้ำต้นทุนเพียงพอ





Smart Farmer Model

ผู้ขับเคลื่อนพัฒนา เพิ่มมูลค่ามังคุด เพื่ออนาคตที่ยั่งยืน ของมังคุดชุมพร



ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้กำหนดการพัฒนาเกษตรกรให้เป็น Smart Farmer เพื่อให้เกษตรกรไทยมีความพร้อม มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการประกอบอาชีพด้านการเกษตรตลอดห่วงโซ่คุณค่าการผลิตทางการเกษตรที่เกษตรกรดำเนินการ ให้ความสำคัญในการใช้องค์ความรู้และข้อมูลประกอบการตัดสินใจ การนำเทคโนโลยี ภูมิปัญญา และวิธีการปฏิบัติที่ดีมาใช้หรือพัฒนา โดยตระหนักถึงคุณภาพมาตรฐานและปริมาณตามความต้องการของตลาด มีความปลอดภัยต่อผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ กรมส่งเสริมการเกษตรได้ดำเนินการพัฒนาศักยภาพเกษตรกรสู่การเป็นเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) ผ่านโครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) และยกระดับสู่การเป็นต้นแบบ (Smart Farmer Model) ด้วยกระบวนการปรับแนวความคิดประกอบอาชีพในเชิงธุรกิจ สามารถใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรมในการผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า ให้สามารถแข่งขันทางการตลาดทั้งภายในและต่างประเทศ รวมถึงส่งเสริมการเป็นต้นแบบเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) ที่ประสบความสำเร็จเพื่อการขยายผลให้กับเกษตรกรรายอื่น และเชื่อมโยงเครือข่ายเกษตรกรเข้าด้วยกัน

สวนมังคุดเกษตรอินทรีย์ ฟื้นฟูพื้นที่การเกษตรของชุมชน

นายณัฐเอก อรุณโชติ หรือคุณไอ้ Smart Farmer Model (SFM) จากอำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร เจ้าของสวนธรรมวิวัฒน์ (สวนมังคุดลูกไอ้) ซึ่งคุณณัฐเอกได้รับการส่งเสริมเพื่อพัฒนาศักยภาพในโครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) ของกรมส่งเสริมการเกษตร เมื่อปี พ.ศ. 2563 และได้รับการคัดเลือกให้เป็น SFM เจ้าของแปลงเรียนรู้ต้นแบบ เพื่อการขยายผลการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) ระดับพื้นที่เมื่อปี พ.ศ. 2566 กิจกรรมมังคุด โดยสวนมังคุดของคุณณัฐเอก มีพื้นที่ทั้งหมด 12 ไร่ ดำเนินการในรูปแบบเกษตรอินทรีย์ โดยมีแนวคิดริเริ่มจากความต้องการมีสุขภาพที่ดีของคนในครอบครัว ที่มีบ้านเรือนอาศัยร่วมกับสวนมังคุด และต้องเผชิญกับสารเคมีในช่วงการผลิต โดยมีเป้าหมายในการฟื้นฟูพื้นที่การเกษตรของชุมชน ดังนี้





เพื่อการบริหารจัดการน้ำที่ดีแล้ว ยังมีการวางระบบน้ำใช้ปุ๋ยหมักชนิดน้ำผ่านระบบท่อเพิ่มความชื้นในอากาศในช่วงที่มังคุดออกผลผลิต โดยผลผลิตมังคุดสดในปี พ.ศ. 2566 มีจำนวนทั้งสิ้น 15,000 กิโลกรัม ซึ่งเป็นมังคุดคุณภาพมาตรฐาน GAP ทั้งหมด โดยแบ่งการจำหน่ายผลผลิตมังคุดสด ออกเป็น 2 ตลาด ได้แก่ ส่งออกตลาดต่างประเทศเช่น ประเทศญี่ปุ่น และไต้หวัน จำนวน 8,000 กิโลกรัม ราคาประมาณกิโลกรัมละ 30 บาท เน้นผลผลิตที่ผ่านการเก็บเกี่ยวผลผลิตอย่างถูกวิธี โดยต้องมีผิวลายไม่เกิน 5% ของผิวผล มีน้ำหนักไม่น้อยกว่า 80 กรัม และปราศจากอาการเนื้อแก้ว ภายใต้อายุในผล ส่วนตลาดในประเทศจำหน่ายระบบ O2O (Offline to Online) Offline ได้แก่ ตลาดชุมชน ตลาดภายในจังหวัด ส่วนช่องทาง Online จำหน่ายผ่าน Facebook Page “สวนมังคุดลุงโอ” จำนวน 7,000 กิโลกรัม ราคาประมาณกิโลกรัมละ 23 บาท ส่วนใหญ่จะเป็นมังคุดผิวมันลาย มังคุดลายสยาม รวมรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตมังคุดสดกว่า 400,000 บาทต่อปี

นอกจากนี้ ยังได้ศึกษาคิดหาวิธีการบริหารจัดการผลผลิตมังคุด และเพิ่มมูลค่าจากคุณสมบัติของมังคุด ซึ่งมีมากมายจากงานวิจัยต่าง ๆ เช่น ป้องกันอาการไข้ต่ำ ๆ เสริมสร้างกระดูก ทำให้ฟันแข็งแรง ช่วยเพิ่มพลังงานให้แก่ร่างกาย เพิ่มความกระปรี้กระเปร่า ยับยั้งแบคทีเรียที่ทำให้เกิดสิวออกฤทธิ์ต้านสิ้อกเสบได้ดี ควบคุมระดับน้ำตาล และลดความเครียดได้ รวมถึงเปลือกมังคุดที่มีสารแทนนิน แชนโทน ซึ่งมีฤทธิ์ฝาดทำให้แผลหายเร็ว มีสารแมงโกสทิน ช่วยลดการอักเสบ มีฤทธิ์ต้านแบคทีเรียที่ทำให้เกิดหนองได้ เปลือกที่นำไปตากแห้ง ต้มกับน้ำหรืออย่างไฟ ผนกับน้ำปูนใส สามารถแก้อาการท้องเสีย รักษา น้ำกัดเท้า และใส่สมานแผลสดได้ เป็นต้น จึงนำมังคุดมาแปรรูปผลผลิตเพื่อสุขภาพ ทำเป็นน้ำมังคุดสกัด ผสมชาแดง ตรามังชา (Mang Cha) มีวิตามินซีสูง มีสารโพลีฟีนอล และมีสารสกัดจากเปลือกมังคุด ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มเสริมสุขภาพที่ตอบโจทย์สำหรับคนรักสุขภาพ รวมทั้งยังมีผลิตภัณฑ์แปรรูปแยมมังคุด มังคุดกวน ไวน์มังคุด ผงเปลือกมังคุด สบู่มังคุด สบู่เหลวมังคุด เวชสำอางจากมังคุด และสารป้องกันกำจัดศัตรูพืช โดยรายได้จากการแปรรูปผลผลิตมังคุดตกเกรดเพื่อเพิ่มมูลค่า สามารถสร้างรายได้ให้กับคุณณัฐเอกได้กว่า 40,000 บาท ในรอบปีที่ผ่านมา

- 1) อากาศบริสุทธิ์ : การทำการเกษตรโดยไม่พึ่งพาสารเคมี เพื่อสร้างชุมชนไร้สารเคมี
- 2) น้ำสะอาด : ปัจจุบันการปนเปื้อนสารเคมีในน้ำมีมากเกินมาตรฐาน ถ้าเราลดการใช้สารเคมี จะได้น้ำที่สะอาดขึ้นมีเพียงพอต่อการบริโภค อุปโภค และใช้เพื่อการเกษตร
- 3) มั่นคงอาหาร : สร้างระบบนิเวศที่เหมาะสมกับการปลูกพืชปลอดสารเคมีจัดสรรพื้นที่สร้างอาหารเพื่อบริโภคในครัวเรือนอันดับแรก
- 4) มั่งคั่งมิตรสหาย : สังคมยั่งยืน การแลกเปลี่ยนแบ่งปันในชุมชนเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อสร้างความยั่งยืนของสังคมเตรียมความพร้อมรับมือการขาดแคลนอาหารในสภาวะการเปลี่ยนแปลงของโลก
- 5) การทำเกษตรมูลค่าสูง : พัฒนาผลผลิตสู่การแปรรูป มีจำหน่ายตลอดปี

บริหารจัดการผลผลิต เพิ่มมูลค่า จากคุณประโยชน์ของมังคุด

คุณณัฐเอกได้ให้ข้อมูลว่า การทำการเกษตรในปัจจุบันไม่ได้มีแค่การเพาะปลูกให้ได้ผลผลิตเท่านั้น แต่ยังต้องพัฒนาทักษะหลาย ๆ ด้าน ให้ทันต่อสถานการณ์ นอกจากนี้ยังได้นำแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในรูปแบบเกษตรทฤษฎีใหม่ มาปรับใช้





ขยายความสำเร็จสู่ชุมชน กำหนดเป้าหมายและแผนดำเนินงาน

คุณณัฐเอก นับได้ว่าเป็นเกษตรกรต้นแบบอีกหนึ่งคน ที่ขยายความสำเร็จสู่ชุมชนได้เป็นอย่างดี โดยรวมกลุ่มเกษตรกรจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชนกลุ่มมังคุดคุณภาพบางมะพร้าว ในปี พ.ศ. 2562 และเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบแปลงใหญ่ เมื่อปี 2563/64 โดยทำหน้าที่เป็นประธานกลุ่มฯ มีสมาชิกจำนวน 57 ราย มีพื้นที่การผลิตรวมกันจำนวน 211 ไร่ ผลผลิตมังคุดของกลุ่มประมาณ 300 - 400 ตันต่อปี มีรายได้เข้ากลุ่มฯ ประมาณ 7.5 - 10 ล้านบาทต่อปี สามารถก่อให้เกิดรายได้จากการจำหน่ายมังคุดในราคาที่สูงขึ้น พร้อมทั้งเกิดการแบ่งปันความรู้ให้กับสมาชิกได้เป็นอย่างดี



“ปัจจัยความสำเร็จที่เกิดขึ้นมาจากความมุ่งมั่นในการทำการเกษตรแบบยั่งยืน หมั่นศึกษาหาความรู้ใหม่ ๆ และนำมาปรับใช้ให้เข้ากับบริบทของตนเอง รวมถึงการสร้างเครือข่ายในการประกอบอาชีพการเกษตร”

คุณณัฐเอก
Smart Farmer Model ล่าว

ในปี พ.ศ. 2567 คุณณัฐเอก ได้กำหนดเป้าหมายและแผนดำเนินงาน ดังนี้

- 1) ขยายการตลาดน้ำมังคุดสกัด ผสมชาแดง ตรามังชา (Mang Cha) ไปยังตลาดต่างประเทศ ซึ่งมีการเจรจาในเบื้องต้นแล้ว 2 ประเทศ คือ ประเทศอินเดีย และประเทศเวียดนาม และตลาดภายในประเทศ เช่น ห้างค้าส่ง และค้าปลีก รวมไปถึงจำหน่ายผ่านช่องทางออนไลน์
- 2) สร้างโรงงานแปรรูปน้ำมังคุด ทั้งนี้ ภายใต้งบเงินใหม่ที่ตัวเลขขอยอดการส่งออกในไตรมาสที่ 3 - 4 นี้ ถึงระดับที่สามารถสร้างโรงงานแปรรูปได้
- 3) พัฒนาระบบบรรจุภัณฑ์ (Packaging) สร้างภาพลักษณ์ในการจดจำมังคุดผิวลาย ซึ่งเป็นมังคุดทานผลสดที่มีความอร่อยและมีคุณภาพ เช่นเดียวกับมังคุดผิวมัน เพียงแต่ผู้บริโภคมักเข้าใจว่าเป็นมังคุดตากเกรด ซึ่งอยู่ระหว่างหาผู้สนับสนุนงบประมาณ
- 4) การเน้นย้ำสร้างการรับรู้ให้กับสมาชิกกลุ่มฯ ให้รักษาคุณภาพ และมาตรฐานในการผลิตมังคุดเพื่ออนาคตที่ยั่งยืนของมังคุดชุมพร



ท่านใดที่สนใจสนใจแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับ คุณณัฐเอก Smart Farmer Model จังหวัดชุมพร สามารถติดต่อผ่าน Facebook Page “สวนมังคุดลุงไก่อ (สวนธรรมวัฒน์)” หรือสำนักงานเกษตรจังหวัดชุมพร โทรศัพท์ 0 7759 6658 และกองพัฒนาเกษตรกร โทรศัพท์ 0 2579 3006 ❀

ภัฏฐ์พนนิชา สุภานันท์

สำนักงานเกษตรอำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

สุดยอดเกษตรตำบลต้นแบบ

จากโครงการผลิตสื่อและขยายผลเกษตรตำบลต้นแบบ



เกษตรสายดอย
 เรียนรู้ ปรับเปลี่ยน
 สู่ความยั่งยืน

ไกลออกไปจากพื้นที่ส่วนกลาง ท่ามกลาง
 หุบเขาสลับซับซ้อนในตำบลแม่ลาน้อย อำเภอ
 แม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน พื้นที่ที่มี
 ความสวยงามทางธรรมชาติเป็นจุดเด่น
 ขณะเดียวกันกลับเป็นพื้นที่ที่มีข้อจำกัด
 ในการทำการเกษตร ทำให้ในอดีตเกษตรกร
 ขาดความยั่งยืนในการทำอาชีพเกษตร



เริ่มด้วยการศึกษาข้อจำกัดในพื้นที่

หลังจากได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานในพื้นที่เมื่อ 13 ปีที่แล้ว เกษตรเมย์ ภัฏฐ์พนนิชา
 สุภานันท์ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ จากสำนักงานเกษตรอำเภอ
 แม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน สุดยอดเกษตรตำบลต้นแบบ ปี 2566 จากโครงการ
 ผลิตสื่อและขยายผลเกษตรตำบลต้นแบบ จึงมองหาวิธีการส่งเสริมการเกษตรที่จะทำให้
 เกิดความยั่งยืนในวิถีชีวิตของเกษตรกรในพื้นที่ให้ได้

“พื้นที่ที่เมย์รับผิดชอบคือ 15 หมู่บ้าน ของตำบลแม่ลาน้อย มีจำนวนเกษตรกรอยู่ที่
 1,617 ครัวเรือนค่ะ ลักษณะพื้นที่เป็นภูเขาสูงสลับกับพื้นที่ราบ เกษตรกรประกอบด้วย
 กลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลาย การทำเกษตรในอดีตของที่นี่เป็นแบบทำไร่หมุนเวียน แต่ละปี
 มีพื้นที่การปลูกเพิ่มมากขึ้น เกษตรกรขาดความรู้เรื่องการจัดการพื้นที่ที่เหมาะสม
 มีการเผาในพื้นที่เพื่อเตรียมการปลูก เกิดปัญหาหมอกควัน หน้าดินถูกชะล้างพังทลาย
 ดินเสื่อมโทรม แหล่งน้ำตื้นเขินเกิดปัญหาอุทกภัยตามมา รายได้ของเกษตรกรก็ขาดทุน
 เกิดเป็นปัญหาหนี้สิน เพราะพึ่งพาปัจจัยภายนอกทั้งหมด ทั้งเมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย สารเคมี
 กำจัดวัชพืช สารเคมีกำจัดศัตรูพืช”

ไม่ใช่แค่เฉพาะข้อจำกัดในเรื่องการขาดความเข้าใจในการทำการเกษตรบนพื้นที่สูง
 เท่านั้น ภาษาและวัฒนธรรมของเกษตรกรในพื้นที่ รวมทั้งการคมนาคมขนส่ง ก็เป็น
 ข้อจำกัดสำคัญของที่นี่อีกด้วย



“เกษตรกรในพื้นที่ใช้ภาษาถิ่นเป็นหลักค่ะ ส่วนใหญ่อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ การส่งเสริมเกษตรโดยใช้เทคโนโลยีทำได้ยาก เพราะฉะนั้นการดำเนินการเพื่อให้เกิดการส่งเสริมเกษตรในพื้นที่จึงต้องอาศัยผู้นำชุมชน หรืออาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน โดยมีการพัฒนาผู้นำเหล่านี้ให้เป็น Smart Farmer คอยช่วยเหลือด้านการสื่อสาร และร่วมส่งเสริมการเกษตรควบคู่ไปด้วย ไทจนจะเรื่องการเดินทางเข้าพื้นที่ต่าง ๆ ที่ต้องผ่านพื้นที่ภูเขาสูงสลับกับพื้นที่ราบ ถนนส่วนใหญ่เป็นดินแดง บางพื้นที่ไม่มีสัญญาณโทรศัพท์ ที่สำคัญพื้นที่การเกษตรส่วนใหญ่ของที่นี่อาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ปริมาณผลผลิตและรายได้จึงขึ้นอยู่กับปริมาณน้ำฝนในแต่ละปี การส่งเสริมการปลูกพืชจึงทำได้ค่อนข้างจำกัดค่ะ”



ปรับตัว ปรับการส่งเสริมการเกษตร ให้เข้ากับสภาพแวดล้อม

เมื่อเป้าหมายคือ การทำให้เกษตรกรเกิดความยั่งยืนในการทำอาชีพเกษตร เกษตรกรจึงเริ่มปรับทั้งตัวเอง ทั้งวิธีการส่งเสริมการเกษตร ให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในพื้นที่ที่เป็นอยู่

“เมย์เริ่มจากการศึกษาผลสำเร็จของหลาย ๆ พื้นที่ค่ะ ศึกษาวิธีการ แนวคิดต่าง ๆ แล้วนำมาปรับใช้ ดูว่าในพื้นที่ภูเขาสูงมีป่าหนาแน่นแบบนี้ เราสามารถส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบใดได้บ้าง การปลูกพืชในรูปแบบวนเกษตร เป็นวิธีที่เมย์เห็นว่าตอบโจทย์และเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมมากที่สุดค่ะ มีการเข้าไปสร้างความรู้ความเข้าใจกับสมาชิกชุมชนต่าง ๆ ถึงระบบเกษตรกรรมที่ทำในพื้นที่ป่า เช่น การเลือกปลูกพืชที่มีความยั่งยืนแซมในพื้นที่ป่าธรรมชาติ ส่งเสริมและให้ความรู้ด้านการเพิ่มคุณภาพ ลดต้นทุนการผลิตควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ให้ความสนใจเกี่ยวกับการลดการเผาในพื้นที่เพื่อลดปัญหาหมอกควัน ขณะเดียวกันก็มีพื้นที่ปฏิบัติงานจริงเพื่อให้เกษตรกรได้เห็นผลลัพธ์ จนท้ายที่สุดเกิดความเข้าใจ ยอมรับ และค่อย ๆ เกิดการเปลี่ยนแปลงค่ะ”

เกิดเป็นรายได้ที่มีตลอดทั้งปี

จากแนวทางการส่งเสริมการเกษตรให้เหมาะสมกับพื้นที่ ทำให้ในปัจจุบันเกษตรกรในพื้นที่มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

“ในส่วนของ การปลูกพืชแบบวนเกษตร ที่นี้จะเน้นการปลูกกาแฟอาราบิก้า ซึ่งเป็นการปลูกร่วมกับป่าและพืชอื่น ๆ โดยไม่มีการตัดไม้ทำลายป่าค่ะ มีการวางกิ่งต้นไม้ใหญ่บ้างเพื่อให้แสงเพียงพอกับการเจริญเติบโตของพืช การปลูกกาแฟได้ร่มไม้แบบนี้อาจได้ผลผลิตไม่สูงเท่ากับการปลูกแบบกลางแจ้ง แต่มีข้อดีคือกาแฟจะมีกลิ่นหอมเฉพาะของระบบนิเวศในพื้นที่ที่กาแฟเจริญเติบโต ดังนั้นกาแฟของที่นี่จึงมีความหอมของกลิ่นดอกไม้ป่า กลิ่นดอกลูกเนียง ซึ่งเป็นกลิ่นที่มีรูปแบบเฉพาะทำให้เป็นที่ต้องการของตลาด

ส่วนเรื่องต้นทุนการผลิต เกษตรกรเองก็ประหยัดต้นทุนในด้านการใช้ปุ๋ยเคมี เพราะมีเศษใบไม้ในป่าเป็นปุ๋ยหมักแบบธรรมชาติ พื้นที่การเผาก็ลดลงเพราะเกษตรกรต่างเผาระวังไม่ให้เกิดไฟไหม้ในพื้นที่แปลงที่ทำอยู่ เวลาที่มีฝนตกหนักต้นไม้ใหญ่ในป่าก็ช่วยลดความรุนแรงของน้ำฝนที่จะชะล้างหน้าดิน ทำให้หน้าดินไม่พังทลาย เป็นระบบปลูกพืชที่อนุรักษ์ดินและน้ำไปพร้อม ๆ กัน นอกจากนี้ ในแต่ละช่วงเดือนมีการส่งเสริมให้ปลูกพืชชนิดอื่น ๆ เพื่อเป็นรายได้เสริมร่วมด้วย เช่น ในเดือนมีนาคม - เมษายน ปลูกมะนาว เดือนมิถุนายน - กรกฎาคม ปลูกลูกเนียง เดือนพฤศจิกายน - ธันวาคม ปลูกอะโวคาโด ทำให้เกษตรกรในพื้นที่มีรายได้ตลอดทั้งปี ปัญหาหนี้สินก็ค่อย ๆ หมดไปค่ะ”

การส่งเสริมการเกษตร ให้เป็นไปตามวิถีชีวิตและวัฒนธรรมในพื้นที่
 ทำให้คนอยู่ร่วมกับป่าอย่างเข้าใจ เกิดความยั่งยืนในพื้นที่ได้
 เกิดรายได้และความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ
 เกิดการพึ่งพาตนเองตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง
 สามารถลดพื้นที่การเผา เกิดเป็นความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมอีกด้วย



ณัฐพัชญา สุภานันท์
 นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
 สำนักงานเกษตรอำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน



จากการส่งเสริมเรื่องการปลูกกาแฟ ทำให้เกิดการรวมกลุ่มของเกษตรกรในพื้นที่
 เพิ่มความเข้มแข็งในการทำการเกษตรมากขึ้นไปอีก

“เรามีการส่งเสริมและสนับสนุนการรวมกลุ่มของเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟบ้านแม่เง
 จำนวน 45 ครัวเรือน เกิดเป็นกลุ่มแปลงใหญ่กาแฟบ้านแม่เง มีพื้นที่ปลูกกาแฟ
 ประมาณ 135 ไร่ โดยมีสำนักงานเกษตรอำเภอแม่ลาน้อย ทำหน้าที่ที่ම්เพียงในการ
 วางแผนดำเนินการ และสำนักงานเกษตรจังหวัดแม่ฮ่องสอน ทำการจัดอบรมพัฒนา
 เกษตรกร เพิ่มขีดความสามารถในการแปรรูปให้กับกลุ่ม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการ
 พัฒนาคุณภาพผลผลิต การแปรรูปผลิตภัณฑ์และการสร้างแบรนด์สินค้า นอกจากนี้ยังมี
 การบูรณาการร่วมกันกับหน่วยงานอื่น ๆ ในพื้นที่ เช่น หน่วยพัฒนาที่ดินอำเภอแม่ลาน้อย
 กรมวิชาการเกษตร และมูลนิธิโครงการหลวง เพื่อให้เกษตรกรเกิดการเรียนรู้ด้านการ
 จัดการพื้นที่ มีเกษตรกรสมาชิกแปลงใหญ่ได้รับใบรับรอง GAP จำนวน 25 ราย เกิดการ
 เชื่อมโยงและสร้างโอกาสด้านการตลาดเพิ่มขึ้นค่ะ”

เพื่อความสุขอย่างยั่งยืน ของพี่น้องเกษตรกร

กว่าแนวคิดในการปฏิบัติงานของเกษตรกรเมย์จะเป็นที่ยอมรับ ต้องผ่านข้อจำกัดมากมาย
 ทั้งจากตัวเองและสภาพแวดล้อมรอบข้าง แต่ความไม่ย่อท้อและทัศนคติที่ดีทำให้ผ่าน
 เรื่องราวต่าง ๆ มาได้

“ช่วงแรกที่ได้มาปฏิบัติงานที่นี่ มีหลายคนเป็นห่วง ยิ่งเป็นผู้หญิงที่ต้องอยู่ในพื้นที่
 ที่ไม่มีความสะดวกสบายคงจะไม่ไหว โชคดีที่มีเพื่อนร่วมงานคอยเป็นที่เลี้ยงที่ดีและ
 สามารถปรับตัวได้เร็ว อย่างน้อยก็สามารถเข้าใจบริบทพื้นที่ได้ในระดับหนึ่ง ที่เหลือ
 จึงเป็นเรื่องของความตั้งใจที่จะปรับเปลี่ยนและส่งเสริมการทำการเกษตรในพื้นที่ที่ดูแลอยู่
 ให้ดีขึ้นให้ได้ จากการพัฒนาตัวเอง เรียนรู้ทุกอย่างในพื้นที่ ใช้ศักยภาพที่มีอยู่แก้ไข
 ปัญหาที่เข้ามา นำความรู้ความสามารถปรับใช้กับพื้นที่ด้วยวิธีการที่เหมาะสม พัฒนา
 เกษตรกรที่พร้อมจะเรียนรู้ จาก 1 กลายเป็น 2 3 4 5 จนเกิดความยั่งยืนด้านการเกษตร
 ไปด้วยกันทั้งชุมชน และในอนาคตข้างหน้าเมย์คาดหวังว่าจะเกิดผลสำเร็จในการ
 ขยายผลจากพื้นที่หนึ่งสู่อีกหลาย ๆ พื้นที่ให้ได้ค่ะ”

ฉบับหน้าเตรียมพบกับเกษตรกรตำบล ท่านต่อไปจากสำนักงานเกษตร
 อำเภอพยุห์ จังหวัดศรีสะเกษ นายทวีศิลป์ ศรีสุรักษ์ มาติดตามแนวคิดในการ
 ปฏิบัติงานในพื้นที่ และทำอย่างไรถึงสามารถสร้างระบบเศรษฐกิจในชุมชน
 ขึ้นมาได้ ห้ามพลาด! ❖

การส่งเสริมการเกษตรจะบรรลุเป้าหมายหรือไม่นั้น
 นอกจากจะขึ้นอยู่กับกำหนดยุทธศาสตร์ที่รัดกุมถูกต้อง
 สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงแล้ว ยังขึ้นอยู่กับ
 การนำนโยบายแปรเป็นวิธีการและกระจายสู่พื้นที่
 หรือเกษตรกรผู้เป็นบุคคลเป้าหมาย เห็นได้จากการ
 เข้าใจบริบทของพื้นที่ ลักษณะของสมาชิกชุมชน ระดับ
 การพัฒนาที่มีอยู่เดิมและศักยภาพของชุมชน การตั้ง
 เป้าหมายและออกแบบแรงจูงใจให้เหมาะสม โดยหาวิธี
 ให้เกษตรกรมั่นใจในผลลัพธ์ที่จะได้ เป็นกระบวนการที่
 “เกษตรกรเมย์ ณัฐพัชญา สุภานันท์” นักวิชาการ
 ส่งเสริมการเกษตร จากตำบลเล็ก ๆ อย่างแม่ลาน้อย
 ได้ทำจนเกิดเป็นผลสำเร็จ ส่งผลให้เกษตรกรในพื้นที่
 มีรายได้ที่มั่นคงและมีความสุขอย่างยั่งยืนได้ในปัจจุบัน



สุดยอดเกษตรกรตำบลต้นแบบ
 ณัฐพัชญา สุภานันท์ (เมย์)

สำนักงานเกษตรอำเภอแม่ลาน้อย
 จังหวัดแม่ฮ่องสอน





การส่งเสริมและพัฒนาากลุ่มยุวเกษตรกร ในโรงเรียนเกษตรศาสตร์อนุสรณ์



กรมส่งเสริมการเกษตร มีภารกิจในการส่งเสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชน ให้มีทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพการเกษตร โดยส่งเสริมให้เด็กและเยาวชน ที่มีความสนใจด้านการเกษตร เกิดการรวมกลุ่มกันด้วยความสมัครใจ จัดตั้งเป็น **“กลุ่มยุวเกษตรกร”** ซึ่งใช้กระบวนการกลุ่มยุวเกษตรกร ในการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างทัศนคติของยุวเกษตรกรให้ภูมิใจในคุณค่า ของการเกษตร ยอมรับอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพที่มีเกียรติ โดยเน้น วิธีการเรียนรู้จากประสบการณ์และการปฏิบัติจริง (Learning by doing)

โครงการการส่งเสริมและพัฒนาากลุ่มยุวเกษตรกร ในโรงเรียนเกษตรศาสตร์อนุสรณ์

โครงการการส่งเสริมและพัฒนาากลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียนเกษตรศาสตร์อนุสรณ์ เป็นโครงการความร่วมมือระหว่างกรมส่งเสริมการเกษตร กับชมรมนิสิตเก่าค่ายอาสา พัฒนา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เริ่มดำเนินการใน ปี พ.ศ. 2563 มีวัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มยุวเกษตรกรขึ้นในโรงเรียนเกษตรศาสตร์อนุสรณ์ที่มีความเหมาะสม ปลูกฝังให้ยุวเกษตรกรมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพเกษตรกรรม พร้อมทั้งพัฒนาให้ยุวเกษตรกร มีความรู้ ประสบการณ์ ทักษะด้านการเกษตร เคหกิจเกษตร ทักษะการดำเนินชีวิต และมีผลผลิตทางการเกษตรเพื่อใช้ประกอบอาหารกลางวันที่มีคุณค่าทางโภชนาการ ในโรงเรียน โดยได้ดำเนินโครงการดังกล่าวในกลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนเกษตรศาสตร์ อนุสรณ์แล้ว 35 โรงเรียน ในพื้นที่ 25 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดตราดบุรี เพชรบุรี สระแก้ว อุบลราชธานี สกลนคร บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ ชัยภูมิ อำนาจเจริญ หนองบัวลำภู นครพนม ร้อยเอ็ด กาฬสินธุ์ เลย ขอนแก่น ยโสธร สุราษฎร์ธานี กำแพงเพชร พิจิตร อุทัยธานี น่าน พะเยา สุโขทัย และจังหวัดเพชรบูรณ์ และในปี 2566 ได้ดำเนินการ โครงการการส่งเสริมและพัฒนาากลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียนเกษตรศาสตร์อนุสรณ์ จำนวน 12 โรงเรียน ในพื้นที่ 9 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดอุบลราชธานี บุรีรัมย์ สุรินทร์ ชัยภูมิ เลย ขอนแก่น ยโสธร สุโขทัย และจังหวัดเพชรบูรณ์

ทำความรู้จัก

**ชมรมนิสิตเก่าค่ายอาสาพัฒนา
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์**

ก่อตั้งขึ้นโดยการรวมตัวของชาวค่ายอาสา ที่จบการศึกษาแล้ว เพื่อร่วมกันส่งเสริมและพัฒนา โรงเรียนเกษตรศาสตร์อนุสรณ์ที่ชาวค่ายอาสา 1 ได้ออกค่ายในโรงเรียนชนบท โดยมุ่งสร้างความ เข้มแข็งด้านการศึกษา และให้ความสำคัญกับ การส่งเสริมการเกษตรในโรงเรียนและการปลูกฝัง ทัศนคติให้นักเรียนมีใจรักด้านการเกษตร ซึ่งเป็นพื้นฐานของการดำรงชีวิต การศึกษา และการประกอบอาชีพในอนาคต





ตัวอย่างกลุ่มยุวเกษตรกร ในโรงเรียนเกษตรศาสตร์อนุสรณ์



กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนบ้านคับพวง ตำบลน้ำก่ำ อำเภอดงหลวง จังหวัดนครพนม เป็น 1 ในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการในปี 2563 โดยกรมส่งเสริมการเกษตร ดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มยุวเกษตรกร เตรียมความพร้อมของโรงเรียนในการดำเนินการประชุมสภายุวเกษตรกร วิเคราะห์ศักยภาพกลุ่มยุวเกษตรกร วิเคราะห์ปัญหาความต้องการพัฒนากลุ่มยุวเกษตรกร ร่วมวางแผนการดำเนินงานกับกลุ่มยุวเกษตรกร พร้อมทั้งดำเนินจัดกระบวนการเรียนรู้ ฝึกปฏิบัติทักษะด้านการเกษตรและเคหกิจเกษตร และชมรมนิสิตเก่าค่ายอาสาพัฒนาฯ ได้ดำเนินการสนับสนุนงบประมาณจำนวน 15,000 บาท ในการจัดทำปัจจัยการผลิตตามแผนการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มยุวเกษตรกร พร้อมทั้งอุปกรณ์ชุดประชุมสภายุวเกษตรกร และหมวกยุวเกษตรกร

สำหรับกิจกรรมที่กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนบ้านคับพวงดำเนินการ ได้แก่ กิจกรรมการปลูกผักเพื่อใช้ในการประกอบอาหารกลางวัน กิจกรรมปลูกพืชในท่อซีเมนต์ กิจกรรมเพาะเห็ดขอนขาว กิจกรรมเลี้ยงปลาในวงบ่อซีเมนต์ กิจกรรมการเลี้ยงไก่ไข่ กิจกรรมผลิตปุ๋ยอินทรีย์ สารปรับปรุงดิน จุลินทรีย์สังเคราะห์แสงไว้สำหรับใช้ในแปลงเกษตร รวมถึงด้านสาธารณสุขประโยชน์และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยการประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์จากวัสดุเหลือใช้ เช่น แจกันจากทอยเชอร์ ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษไม้เป็นการเพิ่มมูลค่าให้แก่สินค้าเกษตร



นอกจากนี้กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนบ้านคับพวง ได้เข้าร่วมเผยแพร่ผลงานและขยายผลการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มยุวเกษตรกร โดยเข้าร่วมจัดนิทรรศการภายใต้ชื่อ **“70 ปี ยุวเกษตรกรไทย ร่วมกำหนดอนาคตเกษตรไทยไปด้วยกัน Shaping the Future...Together”** ในงานชุมนุมยุวเกษตรกรและที่ปรึกษากลุ่มยุวเกษตรกรระดับประเทศ ประจำปี 2566 ซึ่งจัดขึ้นระหว่างวันที่ 17 - 20 กรกฎาคม 2566 ณ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จังหวัดนครนายก เพื่อเป็นการส่งเสริมกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่มยุวเกษตรกร สร้างแรงจูงใจและกระตุ้นจิตสำนึกการเกษตร สร้างความภาคภูมิใจในการเป็นยุวเกษตรกร อีกทั้งยังเป็นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการขับเคลื่อนและพัฒนางานกลุ่มยุวเกษตรกรให้มีความเข้มแข็งอีกด้วย ❀



เรียบเรียง : กองขยายพันธุ์พืชและกลุ่มพัฒนาสื่อส่งเสริมการเกษตร สำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี
ข้อมูล-ภาพ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กองขยายพันธุ์พืช และมูลนิธิสถาบันพัฒนามันสำปะหลังแห่งประเทศไทย

แนะนำต้นพันธุ์มันสำปะหลัง 3 สายพันธุ์แกร่ง ต้านทานโรคใบด่างมันสำปะหลัง พร้อมเร่งขยายก่อนพันธุ์ดีสู่เกษตรกรทั่วประเทศ



มันสำปะหลัง เป็นหนึ่งในพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของอุตสาหกรรมเกษตรในภูมิภาคเอเชีย แต่ปัจจุบันนี้ อุตสาหกรรมมันสำปะหลังกำลังประสบปัญหาโรคใบด่างมันสำปะหลัง ซึ่งยังไม่พบวิธีการรักษา หากพบการระบาด ทำได้แค่ลดการระบาดด้วยวิธีการทำลายอย่างเดียว ทำให้เกิดผลกระทบต่อผลผลิตและรายได้ของเกษตรกร

จึงเป็นที่มาของการร่วมมือกันแก้ปัญหาโดยทางมูลนิธิสถาบันพัฒนามันสำปะหลังแห่งประเทศไทย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศ มีการนำเข้าพันธุ์มันสำปะหลังพันธุ์ต้านทานจากต่างประเทศ ทั้งประเทศโคลัมเบีย ประเทศไนจีเรีย และหมู่เกาะฮาวาย โดยนำเข้ามาในสภาพปลอดโรคด้วยวิธีการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ และนำมาทดลองปลูกในพื้นที่ที่มีการระบาดของรุนแรงของโรคใบด่างมันสำปะหลัง ซึ่งทำการปลูกทดสอบจนได้มันสำปะหลังที่ดีที่สุด จำนวน 3 พันธุ์ คือ พันธุ์ IITA-TMS-IBA980581 พันธุ์ IITA-TMS-IBA920057 และพันธุ์ TME B419 ซึ่งทั้ง 3 พันธุ์นี้เป็นพันธุ์ที่นำเข้ามาจากสถาบันเกษตรเขตร้อนนานาชาติ (IITA) ประเทศไนจีเรีย จากการทดลองปลูกในอำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว และสถานีวิจัย เขาหินซ้อน จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่ามันสำปะหลังพันธุ์ IITA-TMS-IBA980581 ให้ผลผลิตสูงสุด คือ 3.9 ตันต่อไร่ รองมา คือ พันธุ์ TME B419 3.7 ตันต่อไร่ และ พันธุ์ IITA-TMS-IBA920057 2.6 ตันต่อไร่ ปริมาณแป้งสูงสุด คือ พันธุ์ TME B419 23.7% รองมา คือ พันธุ์ IITA-TMS-IBA920057 19.2 % และ พันธุ์ IITA-TMS-IBA980581 16.8% ส่วนการเกิดโรค พันธุ์ IITA-TMS-IBA980581 ไม่พบการเกิดโรค ขณะที่พันธุ์ TME B419 พบการเกิดโรคที่ 0.0 - 4.6 % ถัดมาคือ พันธุ์ IITA-TMS-IBA920057 พบการเกิดโรคที่ 0.5 - 4.9 % จากการทดลองจึงสรุปได้ว่าทั้ง 3 สายพันธุ์ถือว่าเหมาะแก่การนำมาปลูกทดแทนในพื้นที่การระบาด เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนพันธุ์มันสำปะหลัง





















ข้อมูลผลผลิตและปริมาณแป้งของพันธุ์ต้นทานจาก IITA

พันธุ์	TME B419	IITA-TMS-IBA920057	IITA-TMS-IBA980581
การให้ผลผลิตสูงสุด	3.7 ตัน/ไร่	2.6 ตัน/ไร่	3.9 ตัน/ไร่
ปริมาณแป้ง	23.7%	19.2 %	16.8%
การพบการเกิดโรค	0.0 - 4.6 %	0.5 - 4.9 %	ไม่พบการเกิดโรค



ลักษณะประจำพันธุ์ต้นทานของทั้ง 3 พันธุ์

ลักษณะประจำพันธุ์	พันธุ์ TME B419	พันธุ์ IITA-TMS-IBA920057	พันธุ์ IITA-TMS-IBA980581	ลักษณะประจำพันธุ์	พันธุ์ TME B419	พันธุ์ IITA-TMS-IBA920057	พันธุ์ IITA-TMS-IBA980581
ผลยอดอ่อน	 เขียวอมม่วง	 ม่วงอมน้ำตาล	 ม่วง	ทรงต้น	 ตั้งตรง	 ตั้งตรง แตกกิ่งเล็กน้อย	 ตั้งตรง
สีก้านใบ	เขียวอมแดง	แดงเข้มอมเขียว	แดงเข้ม	สีผิวเปลือกหัว	 น้ำตาลอ่อน	 น้ำตาลทอง	 น้ำตาลเข้ม
ลักษณะใบ	 ใบหอก	 ใบหอก	 ใบหอก	สีเนื้อของหัว	 ขาว	 ขาว	 ขาว
สีต้น	 น้ำตาล	 เขียวอมน้ำตาล	 น้ำตาลเข้ม				

เร่งขยายก่อนพันธุ์มันสำปะหลังพันธุ์ดี ที่ต้นทาบโรคใบด่างมันสำปะหลังสู่เกษตรกร

กรมส่งเสริมการเกษตรได้ให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหาการระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลัง จึงดำเนินการผลิต ต้นพันธุ์มันสำปะหลังพันธุ์ต้านทาน ภายใต้โครงการผลิตและขยายพืชพันธุ์ดี เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตภาคเกษตรกร กิจกรรมผลิตและขยายพืชพันธุ์ดี งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 โดยได้รับการสนับสนุนท่อนพันธุ์ต้านทานจาก มูลนิธิสถาบันพัฒนามันสำปะหลังแห่งประเทศไทย จำนวน 3 พันธุ์ ได้แก่ พันธุ์ IITA-TMS-IBA980581 พันธุ์ IITA-TMS-IBA920057 และพันธุ์ TME B419 รวม 15,000 ท่อน และยังได้รับความร่วมมือด้านเทคโนโลยีการผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลังพันธุ์ต้านทานโรคใบด่างมันสำปะหลังจากคณาจารย์ภาควิชาพืชไร่นา และภาควิชาโรคพืช คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เพื่อนำมาขยายพันธุ์แบบเร่งรัด X20 ภายในศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 1- 10 รวมพื้นที่ทั้งหมด 150 ไร่ ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ เพื่อให้ได้พันธุ์ต้านทานเพียงพอยุ่ขยายผลสู่เกษตรกร สถาบันเกษตรกร และกลุ่มแปลงใหญ่ คาดการณ์ผลผลิตท่อนพันธุ์ดีที่จะได้ในปี 2568 จำนวน ไม่น้อยกว่า 960,000 ท่อน ซึ่งจะสามารถนำไปให้เกษตรกรปลูกขยายในพื้นที่ได้ไม่น้อยกว่า 600 ไร่ นอกจากนี้ ยังมีการนำเทคโนโลยีการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อเข้ามาใช้ในการขยายพันธุ์เพื่อเป็นการรองรับและเตรียมความพร้อมที่จะช่วยแก้ไขปัญหาการขาดแคลนท่อนพันธุ์มันสำปะหลังพันธุ์ต้านทานที่จะช่วยลดความเสียหายหรือความรุนแรงที่อาจจะเกิดจากโรค ในอนาคตได้ ❀



"พืชพันธุ์ดีต้องที่ศูนย์ขยายพันธุ์พืช กรมส่งเสริมการเกษตร"

สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติม
กองขยายพันธุ์พืช กรมส่งเสริมการเกษตร
โทรศัพท์ 0 2561 0128



สัมแข่งขันชวนชมสื่อ “มันสำปะหลัง”

สวัสดีทุกคน! วันนี้ “สัมแข่งขัน” หุ่นยนต์นกฮูก ตัวแทนจากคลังความรู้ กรมส่งเสริมการเกษตร มารายงานตัวพร้อมสื่อเด็ดเกี่ยวกับ “มันสำปะหลัง” พืชเศรษฐกิจสำคัญของไทย สร้างรายได้ให้กับเกษตรกรไทยในหลายพื้นที่



เพื่อสนับสนุนความต้องการด้านข้อมูลและองค์ความรู้ให้แก่เจ้าหน้าที่ เกษตรกร และผู้ที่สนใจ Update สื่อเกษตร ฉบับนี้ จึงขอแนะนำสื่อเกษตรเกี่ยวกับมันสำปะหลังที่ไม่ควรพลาดในคลังความรู้ กรมส่งเสริมการเกษตร เนื้อหาครอบคลุมรอบด้าน ตั้งแต่การจัดทำแปลงพันธุ์ การจัดการศัตรูพืช ไปจนถึงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต พร้อมให้ทุกท่านติดตามและดาวน์โหลดได้อย่างง่ายดาย



คู่มือและแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลังอย่างถูกต้องและเหมาะสม เนื้อหาประกอบด้วย สภาพที่เหมาะสมกับการปลูก ฤดูปลูก การคัดเลือก และเตรียมพันธุ์ การเตรียมดิน ระยะปลูก การดูแลรักษา การป้องกันกำจัดศัตรูพืช และการเก็บเกี่ยวมันสำปะหลัง

เอกสารคำแนะนำ : การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลัง



เรียบเรียง : กลุ่มส่งเสริมพืชเส้นใยและพืชหัว สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร



แนวทางการจัดการแปลงผลิตพันธุ์มันสำปะหลังที่มีการป้องกันกำจัดสาเหตุที่อาจจะทำให้เกิดโรคตั้งแต่ปลูกลงถึงเก็บเกี่ยว คัดเลือกต้นพันธุ์จากแหล่งที่น้ำเชื้อดี และไม่มีการระบาดของโรค มีการสำรวจแปลงอย่างสม่ำเสมอ และมีการสุ่มตัวอย่างเพื่อตรวจวินิจฉัยโรค

แผ่นพับ การจัดทำแปลงพันธุ์มันสำปะหลังสะอาด



เรียบเรียง : ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 10 จังหวัดอุดรธานี กองขยายพันธุ์พืช



แนวทางในการจัดการศัตรูมันสำปะหลัง อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อป้องกันปัญหาการระบาดของโรค และแมลงศัตรูมันสำปะหลังหลายชนิด รวมถึงป้องกันความเสียหายที่เกิดจากโรคและแมลงศัตรูพืช ซึ่งอาจส่งผลให้ผลผลิตมันสำปะหลังลดลง

เอกสารคำแนะนำ ศัตรูมันสำปะหลังและการจัดการ



เรียบเรียง : กลุ่มพยากรณ์และเตือนการระบาดของศัตรูพืช กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย

DOAE

“Easy to Search, Ready to Use.”
ติดตามและดาวน์โหลด
สื่อส่งเสริมการเกษตร
<https://www.doe.go.th/คลังความรู้>



สำหรับเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมการเกษตร
นำสื่อเข้าระบบ Mediatank
ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในคลังความรู้
กรมส่งเสริมการเกษตร
ได้ที่ <http://mediatank.doe.go.th>



สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติม :
กลุ่มพัฒนาสื่อส่งเสริมการเกษตร
สำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี
กรมส่งเสริมการเกษตร
โทรศัพท์ 0 2579 9546





รอยยิ้ม ของเกษตรกร
คือ ความภาคภูมิใจของเรา



กรมส่งเสริมการเกษตร
2143/1 ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว
เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10900
www.doe.go.th